

RECOMANDĂRI

RECOMANDAREA NR. 1/2017 A CONSILIULUI DE ASOCIERE UE-REPUBLICA MOLDOVA

din 4 august 2017

privind Programul de asociere UE-Republica Moldova [2017/1489]

CONSILIUL DE ASOCIERE UE-REPUBLICA MOLDOVA,

având în vedere Acordul de asociere între Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de o parte, și Republica Moldova, pe de altă parte,

întrucât:

- (1) Acordul de asociere între Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de o parte, și Republica Moldova, pe de altă parte ⁽¹⁾ (denumit în continuare „acordul”) a fost semnat la 27 iunie 2014 și a intrat în vigoare la 1 iulie 2016.
- (2) În conformitate cu articolul 436 alineatul (1) din acord, Consiliul de asociere este împuternicit să adopte recomandări, în vederea îndeplinirii obiectivelor acordului.
- (3) În temeiul articolului 453 alineatul (1) din acord, părțile iau toate măsurile generale sau specifice necesare pentru a-și îndeplini obligațiile care le revin în temeiul acordului și se asigură că obiectivele stabilite în acord sunt îndeplinite.
- (4) Revizuirea politicii europene de vecinătate a propus o nouă etapă de cooperare cu țările partenere, care să permită o mai mare asumare a responsabilității din partea ambelor părți.
- (5) Uniunea și Republica Moldova au convenit să își consolideze parteneriatul prin stabilirea unui set de priorități pentru perioada 2017-2019, cu scopul de a susține și de a consolida reziliența și stabilitatea Republicii Moldova, urmărind totodată realizarea unei asocieri politice mai strânse și a unei integrări economice mai profunde.
- (6) Părțile la acord au convenit asupra textului Programului de asociere UE-Republica Moldova, care va sprijini punerea în aplicare a acordului, cu axarea cooperării pe interesele comune identificate împreună,

ADOPTĂ PREZENTA RECOMANDARE:

Articolul 1

Consiliul de asociere recomandă ca părțile să pună în aplicare Programul de asociere UE-Republica Moldova, astfel cum figurează în anexă.

⁽¹⁾ JO L 260, 30.8.2014, p. 4.

Articolul 2

Programul de asociere UE-Republica Moldova, astfel cum figurează în anexă, înlocuiește Programul de asociere UE-Republica Moldova care a fost adoptat la 26 iunie 2014.

Articolul 3

Prezenta recomandare produce efecte de la data adoptării.

Adoptată la Chișinău, 4 august 2017.

Pentru Consiliul de asociere

Președintele

Pavel FILIP

ANEXĂ

PROGRAMUL DE ASOCIERE ÎNTRE UNIUNEA EUROPEANĂ ȘI REPUBLICA MOLDOVA

Cuprins

Programul de asociere între Uniunea Europeană și Republica Moldova	7
1. Principii, instrumente și resurse pentru punerea în aplicare a programului de asociere	7
2. Prioritățile programului de asociere	8
2.1. Priorități esențiale	8
2.2. Dialogul politic, buna guvernare și consolidarea instituțiilor	10
(i) Consolidarea stabilității, a independenței și a eficacității instituțiilor care garantează democrația și statul de drept în Republica Moldova	10
(ii) Continuarea reformării sectorului justiției, în special asigurarea independenței, a imparțialității, a pro- fesionalismului și a eficienței sistemului judiciar	13
(iii) Asigurarea respectării drepturilor omului și a libertăților fundamentale	14
Drepturile omului și libertățile fundamentale	14
Libertatea de exprimare	15
Cooperarea cu societatea civilă	15
Maltratarea și tortura	16
Drepturile copilului	16
Violența în familie	16
Egalitatea de șanse	16
Drepturile sindicale și standardele fundamentale de muncă	16
2.3. Politica externă și de securitate	17
Terorismul, neproliferarea armelor de distrugere în masă și exporturile ilegale de arme	17
Conflictul transnistrean	18
Curtea Penală Internațională	18
2.4. Cooperarea în domeniul libertății, securității și justiției	18
Protecția datelor cu caracter personal	19
Combaterea criminalității organizate	19
Reforma poliției	19
Cooperarea polițienească și bazele de date ale poliției	20
Lupta împotriva drogurilor ilicite	21
Traficul de ființe umane	21
Combaterea abuzului sexual asupra copiilor și a exploatării sexuale a copiilor	21
Combaterea criminalității informatice	21
Prevenirea și combaterea corupției și a conflictului de interese	22
Combaterea spălării banilor, a finanțării terorismului și a criminalității financiare	23
Cooperarea în domeniul migrației, al azilului și al gestionării frontierelor	24
Cooperarea juridică	25

2.5. Comerțul și aspectele legate de comerț (DCFTA)	26
Comerțul cu mărfuri	26
Reglementările tehnice, standardizarea și infrastructura conexă	26
Măsurile sanitare și fitosanitare (SPS)	27
Regimul vamal și facilitarea comerțului	28
Regulile de origine	28
Dreptul de stabilire, comerțul cu servicii și comerțul electronic	29
Plățile curente și circulația capitalurilor	29
Achizițiile publice	29
Drepturile de proprietate intelectuală (DPI)	30
Concurența	30
Transparența	31
Comerțul și dezvoltarea durabilă	31
2.6. Dezvoltarea economică și oportunitățile de piață	31
Dreptul societăților comerciale, contabilitatea și auditul și governanța corporativă	32
Ocuparea forței de muncă, politicile sociale și egalitatea de șanse	32
Protecția consumatorilor	33
Statistica	34
Fiscalitatea	34
Serviciile financiare	35
Politica industrială și antreprenorială	36
Sectorul minier și al materiilor prime	36
Turismul	37
Agricultura și dezvoltarea rurală	37
Societatea informațională/economia și societatea digitală	37
Sănătatea publică	38
Planificarea urbană și construcțiile	38
Dezvoltarea regională	38
Pescuitul și politica maritimă	39
2.7. Conectivitatea, eficiența energetică, acțiunile climatice, mediul și protecția civilă	39
Energia	39
Transporturile	41
Mediul	41
Acțiunile climatice	42
Protecția civilă	42
2.8. Mobilitate și contacte interpersonale	43
Educația, formarea și tineretul	43
Cercetarea și inovarea	44
Cultura, politica audiovizuală și mass-media	45
Participarea la agențiile și programele UE	45
2.9. Comunicarea cu publicul și vizibilitatea	46

Programul de asociere între Uniunea Europeană și Republica Moldova

La 27 iunie 2014, Uniunea Europeană, statele sale membre și Republica Moldova – „părțile” – au semnat un acord de asociere (AA) ambițios și inovator, care prevede inclusiv o zonă de liber schimb aprofundată și cuprinzătoare (DCFTA). Acordul conține dispoziții obligatorii, bazate pe norme, și prevede o cooperare consolidată, care merge mai departe decât în cadrul acordurilor tradiționale și acoperă toate domeniile de interes. Acordul s-a aplicat cu titlu provizoriu de la 1 septembrie 2014 până la finalizarea procesului de ratificare, care a permis aplicarea integrală a acordului de asociere începând de la 1 iulie 2016.

În vederea pregătirii și a facilitării punerii în aplicare a acordului de asociere, părțile au convenit, la 26 iunie 2014, la Bruxelles, asupra unui program de asociere, întocmind o listă de priorități pentru activitățile comune din perioada 2014-2016.

Prezentul document actualizează și reorientează Programul de asociere 2014-2016 și stabilește noi priorități pentru activitățile comune din perioada 2017-2019, inclusiv pe baza concluziilor Consiliului Uniunii Europene privind Republica Moldova adoptate la 15 februarie 2016. Se face o distincție între prioritățile pe termen scurt (în cazul cărora trebuie înregistrate progrese semnificative până la sfârșitul anului 2017) și prioritățile pe termen mediu (în cazul cărora trebuie înregistrate progrese semnificative în următorii doi ani).

Faptul că programul de asociere se axează pe un număr limitat de priorități nu afectează domeniul de aplicare sau mandatul dialogului existent în cadrul altor acorduri și parteneriate relevante sau în cadrul formatului multilateral al Parteneriatului estic.

De asemenea, cetățenii Republicii Moldova care dețin pașapoarte biometrice pot călători fără vize în țările Schengen începând din aprilie 2014. Criteriile de referință ale Planului de acțiune privind liberalizarea regimului de vize trebuie îndeplinite în mod constant, pentru a asigura durabilitatea regimului de călătorii fără viză și a contribui astfel la realizarea mobilității și a contactelor interumane dintre UE și Republica Moldova, acestea numărându-se printre elementele fundamentale care stau la baza integrării economice și a asocierii politice a Republicii Moldova cu Uniunea Europeană, astfel cum sunt prevăzute în acordul de asociere.

1. Principii, instrumente și resurse pentru punerea în aplicare a programului de asociere

Punerea în aplicare a programului de asociere va fi ghidată de următoarele principii comune:

- acțiunile întreprinse ca parte a programului de asociere trebuie să se realizeze în spiritul obiectivelor generale de asociere politică și integrare economică;
- prioritățile programului de asociere reflectă responsabilitatea Uniunii Europene și a Republicii Moldova de a pune în aplicare în totalitate dispozițiile acordului de asociere, care în prezent a intrat pe deplin în vigoare;
- ambele părți trebuie să se implice în punerea în aplicare a programului de asociere, cu respectarea deplină a principiilor responsabilității, transparenței, responsabilității și incluziunii;
- rezultatele obținute în cadrul programului de asociere vor reprezenta o contribuție importantă în direcția îndeplinirii priorităților pentru 2020 care urmează a fi convenite la reuniunea la nivel înalt a Parteneriatului estic de la Bruxelles;
- programul de asociere vizează obținerea de rezultate tangibile, definite și sustenabile, prin implementarea progresivă de măsuri practice și prin implicarea societății civile și a altor părți interesate. Ambele părți se vor asigura în mod special că toate actele legislative și documentele strategice întocmite în contextul programului de asociere vor fi elaborate în cadrul unui proces incluziv și bazat pe dovezi;
- părțile recunosc importanța sprijinirii priorităților convenite prin mijloace adecvate și suficiente de ordin politic, tehnic și financiar;
- punerea în aplicare a programului de asociere va face obiectul monitorizării, al raportării anuale și al evaluării. Progresele înregistrate vor fi analizate, inclusiv în cursul reuniunilor structurilor bilaterale instituite prin acordul de asociere. De asemenea, societatea civilă va fi încurajată să își concentreze activitățile de monitorizare asupra programului de asociere;
- Uniunea Europeană va sprijini Republica Moldova în punerea în aplicare a obiectivelor și a priorităților stabilite în programul de asociere. În acest scop, UE: va pune la dispoziție toate sursele de sprijin de care dispune; va oferi expertiză și consiliere; va facilita schimbul de bune practici, know-how și informații; va sprijini consolidarea capacităților și consolidarea instituțională. De asemenea, Uniunea Europeană va încuraja sprijinul din partea altor parteneri ai Republicii Moldova și va urmări coordonarea acestuia. Uniunea va utiliza instrumentele sale financiare relevante pentru a contribui la punerea în aplicare a programului de asociere. Cu toate acestea, programul de asociere nu este un document de programare financiară și nu reprezintă un substitut pentru programarea financiară realizată de către părți.

UE va acorda sprijin în contextul priorităților generale în materie de asistență pentru Republica Moldova prevăzute în cadrul unic de sprijin al Instrumentului european de vecinătate (IEV), precum și în contextul programării multinaționale pregătite pentru Republica Moldova prin intermediul IEV, urmărind totodată să țină seama de prioritățile din cadrul programului de asociere. Aceasta poate oferi, de asemenea, asistență din partea altor instrumente ale UE. Orice asistență financiară se va acorda în deplină conformitate cu normele de punere în aplicare și cu procedurile care reglementează asistența externă a UE. În conformitate cu aceste proceduri, toate tipurile de asistență a UE pentru Republica Moldova continuă să depindă de condiționalități stricte a căror îndeplinire va fi monitorizată și evaluată periodic. Este necesară instituirea sistemelor de alertă timpurie în vederea reducerii riscurilor.

Prezentul program de asociere va fi aplicabil din momentul adoptării sale până la sfârșitul anului 2019. Programul de asociere poate fi modificat sau actualizat în orice moment, cu acordul Consiliului de asociere UE-Republica Moldova.

2. Prioritățile programului de asociere

2.1. Priorități esențiale

Dintre prioritățile incluse în programul de asociere, ar trebui întreprinse cu prioritate următoarele acțiuni de reformă:

În domeniul consolidării instituțiilor și a bunei guvernanțe:

1. Independența sistemului judiciar

Punerea în aplicare a legislației actuale privind justiția și agențiile de aplicare a legii, pentru a asigura independența, imparțialitatea, integritatea, profesionalismul și eficiența autorităților judiciare, inclusiv de urmărire penală, care ar trebui să fie libere de orice imixtiune nejustificată, politică sau de altă natură, precum și asigurarea unei toleranțe zero față de corupție și prevenirea tuturor tipurilor de comportament corupt. Implementarea unor norme privind imunitatea funcțională, în conformitate cu standardele și bunele practici europene. Recrutarea judecătorilor și a procurorilor prin proceduri transparente și bazate pe merit de către o autoritate independentă.

2. Prevenirea și combaterea corupției, a fraudei și a conflictului de interese

Punerea în aplicare a legii privind integritatea. Punerea în aplicare a legii care impune tuturor funcționarilor publici relevanți să prezinte o declarație privind averile deținute de aceștia și de rudele apropiate relevante ale acestora și să semnaleze eventualele conflicte de interese în legătură cu interesele lor personale sau cele ale rudelor apropiate, precum și asigurarea implementării efective a procedurii de executare. Adoptarea de legi care să prevadă sancțiuni disuasive proporționale pentru infracțiuni de corupție și spălarea banilor. Punerea în aplicare a noii Strategii anticorupție și de integritate, cu scopul de a preveni și de a reduce corupția în mod efectiv, în conformitate cu valorile și standardele Uniunii Europene. Consolidarea capacităților agențiilor anticorupție și îmbunătățirea coordonării și cooperării dintre acestea. Instituirea unui cadru juridic funcțional pentru protecția denunțătorilor.

3. Recuperarea activelor și investigarea fraudelor bancare

Instituirea unui serviciu național eficient de recuperare a activelor. Partajarea principalelor rezultate ale celei de a doua faze în curs a investigației Kroll cu UE în termenii conveniți cu Kroll, fără a pune în pericol continuarea investigației și recuperarea activelor. Realizarea unei investigații riguroase și imparțiale cu privire la toate cazurile de fraudă care au afectat sistemul bancar al Republicii Moldova în perioada 2012-2014, inclusiv în vederea recuperării fondurilor deturnate și a aducerii persoanelor responsabile în fața justiției.

4. Reforma administrației publice, inclusiv a gestionării finanțelor publice

Implementarea Strategiei de reformă a administrației publice (RAP) și a strategiilor subiacente, elaborate în 2016 în consultare cu OCDE/SIGMA și cu comunitatea donatorilor. Reorganizarea instituțiilor guvernamentale, a autorităților administrative și a întreprinderilor de stat în vederea sporirii responsabilității, a eficacității și a eficienței acestora. Revizuirea sistemului de elaborare și de coordonare a politicilor pentru a crește gradul de incluziune, coerența, eficiența, previzibilitatea și transparența procesului decizional. Îmbunătățirea calității și accesibilității serviciilor publice. Asigurarea unei funcții publice profesioniste și a unui sistem de gestionare a resurselor umane modern. Lansarea unei reforme teritoriale care să facă posibilă maximizarea resurselor puse la dispoziția cetățenilor la nivel local. Implicarea tot mai mare a societății civile pentru a spori responsabilitatea, transparența și capacitatea de răspuns în cadrul reformei administrației publice și al furnizării serviciilor publice.

Actualizarea Strategiei de gestionare a finanțelor publice (GFP) 2013-2020 a Republicii Moldova. Continuarea reformei controlului parlamentar și a supravegherii bugetului. Consolidarea transparenței, a supravegherii și a responsabilității în materie de politică și gestionare a finanțelor publice. Îmbunătățirea guvernantei prin prudență bugetară și disciplină bugetară, prin consolidarea proceselor de responsabilizare și printr-o mai bună gestionare a rezultatelor.

5. Libertățile fundamentale

Susținerea libertății și pluralismului mass-mediei, inclusiv prin adoptarea unui nou cod al audiovizualului, în conformitate cu recomandările Consiliului Europei, ale Uniunii Europene și ale OSCE, pentru a alinia legislația Republicii Moldova la Directiva serviciilor mass-media audiovizuale și pentru a aborda de urgență concentrarea drepturilor de proprietate din mass-media și monopolizarea pieței publicității, precum și reforma organismului național de radiodifuziune. Definierea îmbunătățită a competențelor și a sarcinilor Consiliului Coordonator al Audiovizualului, cu scopul consolidării independenței acestuia.

Adoptarea și punerea în aplicare a noului Plan național de acțiune în domeniul drepturilor omului, cu accent pe grupurile cele mai vulnerabile, și coordonarea proceselor bugetare și de planificare în vederea alocării de resurse suficiente pentru punerea în aplicare efectivă a acestuia. Asigurarea executării efective a hotărârilor pronunțate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului și crearea unui mecanism eficient de control parlamentar asupra acestei executări.

Se va acorda o atenție deosebită asigurării faptului că aspectele de gen și privind egalitatea sunt abordate ca prioritate transversală.

6. Soluționarea conflictului transnistrean

Dezvoltarea unei viziuni privind soluționarea pașnică și durabilă a conflictului transnistrean, bazată pe suveranitatea și integritatea teritorială a Republicii Moldova în cadrul granițelor sale recunoscute la nivel internațional, cu un statut special pentru Transnistria, care să garanteze pe deplin drepturile omului, drepturile politice, economice și sociale ale populației și care să promoveze, de asemenea, cooperarea mai strânsă cu partea transnistreană. Continuarea dialogului constructiv cu toți omologii relevanți legat de situația existentă în segmentul central (transnistrean) al frontierei dintre Republica Moldova și Ucraina.

În domeniul dezvoltării economice și al oportunităților de piață:

7. Îmbunătățirea mediului de afaceri și a climatului de investiții

Punerea în aplicare a programului de reformă convenit cu Fondul Monetar Internațional (FMI) și aplicarea politicilor economice, fiscale și financiare în același spirit cu programul de reformă al FMI. Îmbunătățirea cadrului de reglementare și a mediului operațional pentru IMM-uri și asigurarea respectării legilor în domeniul concurenței pentru reducerea comportamentelor monopoliste. Punerea în aplicare a Strategiei de dezvoltare a sectorului IMM pentru perioada 2012-2020 și a planului de acțiune aferent, în conformitate cu noua lege privind IMM-urile, cu versiunea revizuită a Foi de parcurs privind competitivitatea, specifică acestei țări, și cu Strategia națională de atragere a investițiilor și promovare a exporturilor pentru perioada 2016-2020. Consolidarea rolului asociațiilor de afaceri și de IMM-uri (inclusiv al asociațiilor sectoriale), în vederea îmbunătățirii dialogului public-privat. Simplificarea sistemului de inspectorate și de diverse organisme de inspecție, în vederea creșterii eficienței și a reducerii posibilităților de corupție, consolidând totodată respectarea legislației și a standardelor.

8. Agricultură și dezvoltarea rurală

Punerea în aplicare a unei legi generale cu privire la principiile subvenționării în agricultură și dezvoltare rurală, îmbunătățind astfel punerea în aplicare a politicilor în acest domeniu. Creșterea competitivității producției agricole, în special în anumite sectoare cu valoare ridicată la export. Îmbunătățirea condițiilor de muncă și de viață în zonele rurale. Îmbunătățirea utilizării durabile a terenurilor și a resurselor de apă. Îmbunătățirea serviciilor și a infrastructurii și diversificarea activităților economice din zonele rurale.

9. Reforme legate de comerț: reglementările tehnice, standardizarea și infrastructura conexă, precum și regimul vamal și facilitarea comerțului

Facilitarea într-o mai mare măsură a comerțului, având drept criteriu de referință indicatorii de facilitare a comerțului ai OCDE. În domeniul reglementărilor și standardelor tehnice, îmbunătățirea cooperării cu organizațiile relevante ale UE, cum ar fi CEN, Cenelec, ETSI, EURAMET, EA, WELMEC. Consultările publice referitoare la reglementările tehnice și măsurile sanitare și fitosanitare (SPS) sunt esențiale pentru a urmări o aplicare mai largă și o mai bună înțelegere de către public a noilor reglementări în aceste domenii. În ceea ce privește măsurile SPS, obținerea acreditării la standarde internaționale a tuturor laboratoarelor implicate în realizarea de controale oficiale, în vederea îndeplinirii cerințelor în materie de SPS pentru export și a consolidării siguranței alimentare pe piața internă a Republicii Moldova.

Alinierea legislației Republicii Moldova la Codul vamal al Uniunii Europene și la regulamentele sale de punere în aplicare și îmbunătățirea performanței administrației vamale în ceea ce privește integritatea profesională și transparența. Alinierea legislației Republicii Moldova pentru a permite aderarea Republicii Moldova la Convenția privind un regim de tranzit comun.

În domeniul conectivității, al eficienței energetice, al mediului și al acțiunilor climatice:

10. Securitatea energetică și eficiența energetică

Consolidarea independenței ANRE, inclusiv prin depolitizarea procedurilor de numire și de destituire a directorilor, precum și prin stabilirea unui buget autonom. Adoptarea unei noi legi a energiei într-un mod transparent și deschis tuturor. Punerea în aplicare a tuturor recomandărilor formulate în urma verificării ANRE de către Secretariatul Comunității Energiei. Punerea în aplicare a noilor legi privind energia electrică și gazele naturale, prin întreprinderea acțiunilor necesare prevăzute de lege și prin adoptarea legislației secundare necesare. Punerea în aplicare integrală a angajamentelor și acordurilor Republicii Moldova, inclusiv a celor stabilite ca obiective ale programelor financiare ale FMI. Continuarea efectuării de demersuri în direcția integrării pieței energiei din Republica Moldova cu cea din UE. Alinierea legii cu privire la eficiența energetică a clădirilor și instituirea unor mecanisme de sprijin adecvate măsurilor de eficientizare energetică atât a clădirilor publice, cât și a gospodăriilor. Pe baza legii privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile, elaborarea schemelor de sprijin, a normelor administrative și a măsurilor de altă natură necesare pentru stimularea utilizării în mai mare măsură a surselor regenerabile de energie.

11. Transporturile

Punerea în aplicare a programului de reformă și de restructurare a sectorului feroviar. Accelerarea eforturilor de punere în aplicare a legislației UE în domeniul aviației, pentru a se valorifica pe deplin Acordul privind spațiul aerian comun încheiat între UE și Republica Moldova. Asigurarea concurenței libere și echitabile în sectorul aviației, în special prin includerea în concesiunea aeroportului din Chișinău a unor clauze privind accesul nediscriminatoriu la aeroport, și restabilirea concurenței efective în sectorul serviciilor de handling la sol. Dezvoltarea infrastructurilor importante din punct de vedere economic, inclusiv prin continuarea implementării proiectelor de dezvoltare a rețelei TEN-T indicative extinse.

12. Mediul și acțiunile climatice

Asigurarea continuării reformelor administrative și constituirea unei capacități administrative adecvate pentru punerea în aplicare a capitolelor referitoare la mediu și la acțiuni climatice din acordul de asociere. Realizarea de progrese în ceea ce privește apropierea de acquis-ul de mediu, prin adoptarea cadrului juridic principal în acest sector, și anume a legilor privind protecția aerului, gestionarea substanțelor chimice și emisiile industriale (prevenirea și controlul integrat al poluării). Punerea în aplicare a legilor privind evaluarea strategică de mediu și gestionarea deșeurilor.

În domeniul mobilității și al contactelor interpersonale:

13. Educația, formarea și tineretul

Consolidarea punerii în aplicare a noului cod al educației la toate nivelurile de educație. Sporirea capacității administrative a Ministerului Educației și a organismelor subordonate acestuia. Reformarea învățământului profesional și tehnic (VET), în conformitate cu obiectivele Strategiei de dezvoltare și ale Planului de acțiune privind VET (2013-2020), pentru a satisface nevoile pieței forței de muncă. Adoptarea unui cadru juridic pentru comitetele sectoriale. Încurajarea implicării părților interesate relevante (inclusiv a întreprinderilor și a partenerilor sociali) în toate formele de învățare pe tot parcursul vieții destinate dezvoltării profesionale continue, pentru ca acestea să răspundă într-o mai mare măsură nevoilor pieței forței de muncă. Implementarea Strategiei naționale de dezvoltare a sectorului de tineret.

2.2. Dialogul politic, buna guvernare și consolidarea instituțiilor

Dialogul politic și cooperarea cu privire la reformele care trebuie realizate în cadrul prezentului program de asociere vizează consolidarea respectului față de principiile democratice, statul de drept și buna guvernare, drepturile omului și libertățile fundamentale, inclusiv drepturile persoanelor aparținând minorităților, astfel cum sunt consacrate în convențiile de bază și în protocoalele conexe ale ONU și ale Consiliului Europei. Ar trebui asigurată coerența cu Planul de acțiune al Consiliului Europei, care va fi aplicabil pe perioada punerii în aplicare a prezentului program de asociere.

- (i) Consolidarea stabilității, a independenței și a eficacității instituțiilor care garantează democrația și statul de drept în Republica Moldova, inclusiv printr-o reformă cuprinzătoare a administrației publice și prin reformarea gestionării finanțelor publice

Priorități pe termen scurt

- adoptarea și implementarea competențelor revizuite ale Curții Constituționale și a procedurilor de numire a membrilor acesteia, în strânsă cooperare cu Comisia de la Veneția a Consiliului Europei;

- abordarea oricărui tip de deficiențe identificate de către Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa/Biroul pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului (OSCE/ODIHR), de către misiunea de monitorizare din partea societății civile la nivel național și de către autoritățile publice centrale în alegerile anterioare, inclusiv necesitatea de a se asigura finanțarea transparentă a campaniilor, acoperirea independentă și imparțială a mass-mediei și votul diasporei;
- evaluarea posibilității de a permite finanțarea directă a activității partidelor politice, a campaniilor electorale sau a candidaților la alegeri de către cetățenii Republicii Moldova din venituri obținute în afara țării, împiedicând totodată cetățenii străini sau alte state să interfereze direct sau indirect cu activitatea politică din Republica Moldova;
- instituirea unui cadru juridic funcțional pentru protecția denunțătorilor;
- punerea în aplicare a reformei privind structura teritorială a țării, prin reducerea numărului de autorități locale în conformitate cu Strategia națională de descentralizare și cu Strategia de reformă a administrației publice (RAP);
- implementarea Strategiei RAP și a strategiilor subiacente, elaborate în 2016 în consultare cu OCDE/SIGMA și cu comunitatea donatorilor;
- consolidarea mecanismelor și a capacităților de coordonare, monitorizare și raportare atât la nivel politic, cât și la nivel administrativ;
- estimarea costurilor Planului de acțiune privind RAP pentru perioada 2016-2018;
- stabilirea unui buget echilibrat în conformitate cu acordul FMI, cu suficiente resurse financiare pentru realizarea reformelor planificate;
- reformarea Cancelariei de Stat;
- clarificarea funcțiilor, a rolurilor și a responsabilităților principalelor instituții și realizarea unor proceduri și metodologii scrise, unitare și aliniate, în vederea elaborării și a coordonării unor politici incluzive și bazate pe dovezi;
- pregătirea revizuirii cadrului juridic privind funcția publică în vederea modificării acestuia pentru a include toate instituțiile care exercită sarcini specifice administrației guvernamentale și pentru asigurarea faptului că recrutările, promovările și concedierile se bazează pe merit;
- consolidarea rolului secretarilor de stat, în calitate de funcționari publici de cel mai înalt rang în cadrul fiecărui minister de resort, pentru a contribui la profesionalizarea și la depolitizarea serviciului public;
- extinderea domeniului de aplicare al colectării de date pentru registrul de personal, care să cuprindă inclusiv date referitoare la salariu, și extinderea treptată a utilizării acestuia la toate instituțiile de stat;
- reorganizarea instituțiilor guvernamentale în vederea creșterii gradului de răspundere, eficacitate și eficiență, inclusiv prin revizuirea eficienței și a eficacității din punctul de vedere al costurilor a întreprinderilor de stat care îndeplinesc funcții administrative;
- punerea în aplicare aprofundată a legislației privind transparența decizională;
- modificarea legii privind accesul la informații pentru îmbunătățirea punerii sale în aplicare și stabilirea mecanismelor necesare pentru monitorizarea aplicării acesteia;
- elaborarea unei legi generale privind procedurile administrative, pentru asigurarea respectării principiilor buneii administrări și pentru armonizarea treptată a procedurilor administrative speciale cu noua lege;
- lansarea unei reforme teritoriale care să facă posibilă maximizarea resurselor puse la dispoziția cetățenilor la nivel local;
- actualizarea Strategiei GFP a Republicii Moldova pentru perioada 2013-2020;
- adoptarea unei noi Strategii de control financiar public intern (CFPI);
- continuarea reformei controlului parlamentar și a supravegherii bugetului; consolidarea transparenței, a supravegherii și a responsabilității în materie de politică și gestionare a finanțelor publice;
- adoptarea noului proiect de lege privind funcționarea Curții de Conturi, care să asigure independența și eficiența auditului extern public.

Priorități pe termen mediu

- în cooperare cu Consiliul Europei, explorarea etapelor necesare pentru consolidarea cadrului instituțional în vederea favorizării rezilienței Republicii Moldova pe termen lung;
- îmbunătățirea schimbului de informații dintre guvern și parlament;
- consolidarea supravegherii de către parlament a punerii în aplicare a reformelor și a legislației;
- asigurarea desfășurării democratice a alegerilor prezidențiale, parlamentare și locale, în conformitate cu standardele europene;
- examinarea posibilității de a revizui finanțarea de către stat a partidelor politice, pe baza bunelor practici internaționale, în vederea analizării rezultatelor alegerilor prezidențiale;
- revizuirea plafonului privind donațiile individuale și ale entităților juridice către partidele politice, în conformitate cu bunele practici internaționale și cu expertiza oferită de Comisia de la Veneția;
- continuarea implementării strategiei de descentralizare, în conformitate cu Carta europeană a autonomiei locale a Consiliului Europei (Seria de tratate ale Consiliului Europei, nr. 122);
- revizuirea mecanismelor de înregistrare a votanților, conform recomandărilor OSCE/ODIHR, pentru a se asigura exactitatea datelor;
- dezvoltarea și implementarea modului „Control financiar” al sistemului de informații automatizat „Alegeri”, precum și a cadrului de reglementare aferent, care vor automatiza procesul de raportare, colectare și analiză a rapoartelor financiare ale partidelor politice și ale candidaților electorali și vor îmbunătăți accesul public la aceste informații. Stabilirea de sancțiuni efective în caz de neîndeplinire a obligațiilor și asigurarea faptului că sarcina probei cu privire la originea fondurilor le revine partidelor. Introducerea posibilității de confiscare a activelor care nu pot fi justificate;
- instituirea unor mecanisme eficiente pentru a gestiona și coordona fluxurile de asistență în conformitate cu necesitățile guvernului;
- continuarea reformei administrației publice în conformitate cu principiile administrației publice (cea centrală și locală, precum și reforma teritorială), în consultare cu societatea civilă și sporind tot mai mult implicarea acesteia, în vederea creării unei funcții publice responsabile, eficiente, transparente și bazate pe merite profesionale și pe date concrete, cu un cod deontologic propriu și independentă de presiunile politice;
- în conformitate cu Strategia RAP, optimizarea administrației publice la nivel național și local;
- utilizarea regulată a evaluărilor de impact *ex ante*; asigurarea estimării sistematice a costurilor aferente reformelor și instituirea, atât la nivel administrativ înalt, cât și la nivel politic, a unor forumuri pentru soluționarea conflictelor interministeriale;
- introducerea unui sistem de salarizare transparent și mai competitiv pentru angajații din sectorul public, pentru a atrage și a reține talentele;
- furnizarea de informații ușor accesibile pentru cetățeni cu privire la drepturile lor în materie de bună administrare, acces la informații și justiție administrativă, precum și la dreptul de a solicita despăgubiri, astfel încât cetățenii să știe unde și cum să își depună plângerile. Asigurarea adoptării de acțiuni eficiente și concrete în urma solicitărilor și plângerilor cetățenilor;
- asigurarea îmbunătățirilor instituționale și organizaționale necesare pentru consolidarea supravegherii parlamentare, inclusiv a modalităților de cooperare cu auditul extern public;
- consolidarea capacității Ministerului Finanțelor de a-și îndeplini rolul de autoritate fiscală centrală și de a asigura sustenabilitatea fiscală;
- îmbunătățirea în continuare a MFP și implementarea efectivă a strategiei actualizate în materie de MFP;
- instituirea unui program de investiții publice multianual continuu, sub conducerea Ministerului Finanțelor, pentru asigurarea investițiilor prioritare la nivel național în cadrul bugetar multianual;
- asigurarea îmbunătățirilor instituționale și organizaționale necesare pentru consolidarea supravegherii externe, inclusiv dezvoltarea într-o mai mare măsură a funcției de audit extern a Curții de Conturi a Republicii Moldova, în conformitate cu standardele Organizației Internaționale a Instituțiilor Supreme de Audit, și asigurarea unor modalități de cooperare între parlament și auditul extern public;

- desfășurarea de proceduri disciplinare, dacă este cazul, și aplicarea efectivă a sancțiunilor;
  - reformarea treptată a standardelor de contabilitate publică și de raportare externă.
- (ii) Continuarea reformării sectorului justiției, în special asigurarea independenței, a imparțialității, a profesionalismului și a eficienței sistemului judiciar, inclusiv ale autorităților de urmărire penală, care ar trebui să fie libere de orice imixtiune nejustificată, politică sau de altă natură. Unele elemente ale reformei cuprinzătoare a sectorului justiției pot necesita modificări constituționale:

Priorități pe termen scurt

- punerea în aplicare a legislației actuale privind judecătoria, procurorii, avocații și alți profesioniști din domeniul juridic, pentru a asigura o toleranță zero față de corupție și pentru a preveni toate tipurile de comportament corupt;
- asigurarea recrutării judecătorilor și procurorilor de către o autoritate independentă prin intermediul unor criterii transparente, bazate pe merite și obiective și al unor proceduri de selecție echitabile, inclusiv al unor examene scrise obligatorii și al unui portofoliu național de locuri de muncă vacante, în conformitate cu standardele europene;
- asigurarea promovării judecătorilor și procurorilor, inclusiv în cazul procurorilor șefi și în instanțele superioare, de către o autoritate independentă prin intermediul unor criterii transparente, obiective și bazate pe merite și al unor proceduri de selecție echitabile, în conformitate cu standardele europene;
- asigurarea implementării efective a unor garanții pentru independența judecătorilor;
- asigurarea implementării efective a unor norme disciplinare și coduri deontologice pentru judecători și procurori, inclusiv a unor garanții procedurale, asigurarea autonomiei Inspecției Judiciare față de Consiliul Superior al Magistraturii, precum și asigurarea unor mecanisme de plângere accesibile publicului;
- implementarea unor norme privind imunitatea funcțională, în conformitate cu bunele practici și cu respectarea deplină a standardelor europene;
- punerea în aplicare a pachetului legislativ privind integritatea în sectorul justiției;
- îmbunătățirea transparenței și a eficienței în cadrul procesului decizional al Consiliului Superior al Magistraturii;
- consolidarea independenței Consiliului Superior al Procurorilor, în conformitate cu dispozițiile Legii din 25 februarie 2016 cu privire la Procuratură, și continuarea fermă a reformei cuprinzătoare a Procuraturii, inclusiv punerea în aplicare a noii legislații;
- asigurarea drepturilor la un proces echitabil și la acces la justiție și a drepturilor procedurale în cadrul procedurilor penale, în conformitate cu obligațiile Republicii Moldova în temeiul Convenției Europene a Drepturilor Omului, al jurisprudenței Curții și al altor convenții relevante ale Consiliului Europei, prin instituirea de:
  - = acte legislative și măsuri menite să garanteze drepturile procedurale ale suspectilor și ale persoanelor acuzate în cadrul procedurilor penale;
  - = acte legislative, măsuri și resurse menite să garanteze faptul că victimele infracțiunilor beneficiază de dreptul la acces la justiție și de drepturile la protecție, la sprijin și la despăgubiri, inclusiv în cadrul sistemului de justiție penală;
- consolidarea implementării asistenței judiciare și a mecanismelor alternative de soluționare a litigiilor;
- asigurarea funcționării unui sistem electronic eficace de gestionare a cauzelor judiciare, cu atribuire în mod real aleatoriu a cauzelor și cu statistici judiciare.

Priorități pe termen mediu

- asigurarea independenței instituțiilor din sectorul justiției, astfel încât să nu fie supuse presiunilor politice sau de orice altă natură din partea administrației, a guvernului sau a parlamentului;

- asigurarea independenței depline a tuturor procurorilor și reducerea rolului de supraveghere al Procuraturii Generale, astfel cum prevede noua Lege privind Procuratura;
- asigurarea organizării de către Institutul Național al Justiției a unor cursuri de formare inițială și continuă, conform necesităților identificate;
- demonstrarea unor rezultate pozitive în aplicarea măsurilor destinate consolidării integrității și responsabilității sistemului judiciar, cum ar fi controlul prealabil și condamnările pentru infracțiuni legate de corupție;
- acțiuni în sensul îmbunătățirii percepției publice asupra independenței, integrității, transparenței și responsabilității sistemului judiciar;
- realizarea de progrese în ceea ce privește reforma cuprinzătoare a urmăririi penale, inclusiv prin procurori specializați în criminalitate organizată și corupție;
- înregistrarea de progrese în ceea ce privește punerea în aplicare a Legii privind optimizarea hărții judiciare, în conformitate cu planul de acțiune aprobat prin Decizia nr. 21 a Parlamentului din 3 martie 2017;
- îmbunătățirea accesului la justiție, în special al femeilor și al grupurilor vulnerabile;
- acțiuni în sensul reducerii substanțiale a duratei procedurilor în cauzele civile și penale;
- acțiuni în sensul creșterii ratei de închidere a cazurilor.

(iii) Asigurarea respectării drepturilor omului și a libertăților fundamentale printr-o cooperare extinsă în ceea ce privește protecția drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Această cooperare va include activități în următoarele domenii:

Drepturile omului și libertățile fundamentale

Priorități pe termen scurt

- finalizarea și punerea în aplicare ulterioară a noului Plan național de acțiune în domeniul drepturilor omului, cu accent pe grupurile cele mai vulnerabile, și coordonarea proceselor bugetare și de planificare în vederea alocării de resurse suficiente pentru punerea în aplicare efectivă a acestuia;
- instituirea unui consiliu național și a unui secretariat care să elaboreze noul Plan național de acțiune în domeniul drepturilor omului, să monitorizeze și să raporteze cu privire la implementarea acestuia;
- asigurarea executării efective a hotărârilor pronunțate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului și crearea unui mecanism eficient de control parlamentar asupra acestei executări;
- demararea punerii în aplicare a Strategiei de consolidare a relațiilor interetnice 2017-2027 și adoptarea planului de acțiune relevant;
- realizarea de progrese în ceea ce privește aplicarea, ca proiect-pilot, a Cartei europene a limbilor regionale sau minoritare în șapte localități, ca parte a efortului Republicii Moldova de ratificare a cartei;
- finalizarea reformei instituției Avocatului Poporului, prin îmbunătățirea Legii nr. 52 din 3 aprilie 2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul), în conformitate cu recomandările Comisiei de la Veneția, și asigurarea finanțării acesteia conform Principiilor de la Paris;
- asigurarea funcționării Mecanismului Național de Prevenire a Torturii, în conformitate cu articolul 18 punctul 3 din Protocolul opțional la Convenția Națiunilor Unite împotriva torturii și altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante;
- ratificarea Protocolului nr. 12 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale;
- adoptarea și punerea în aplicare a modificărilor aduse legislației privind infracțiunile motivate de ură, pentru a o alinia la standardele europene. Intensificarea eforturilor de investigare și de contracarare a discursurilor de incitare la ură și a infracțiunilor motivate de ură, precum și de asigurare a accesului efectiv al victimelor la justiție.

Priorități pe termen mediu

- asigurarea aplicării legilor și reglementărilor împotriva discriminării din orice motiv, inclusiv a Legii cu privire la asigurarea egalității, și consolidarea capacității Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării („Consiliul pentru egalitate”);
- luarea în considerare a recomandărilor formulate de structurile și experții Consiliului Europei cu privire la conformitatea cu Convenția-cadru pentru protecția minorităților naționale și implementarea acestora în acord cu structurile și experții menționați. În acest context, luarea în considerare a asigurării drepturilor persoanelor care aparțin minorităților naționale, inclusiv prin dialog și consultări cu acestea, precum și a avizelor relevante ale Comisiei de la Veneția a Consiliului Europei;
- îmbunătățirea punerii în aplicare a legislației privind accesibilitatea pentru persoanele cu handicap. Sporirea accesibilității la clădirile publice, transport și informațiile pentru persoanele cu handicap;
- asigurarea punerii în aplicare efective a Convenției Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu handicap, inclusiv a articolelor 12 (Recunoașterea personalității în fața legii în condiții de egalitate) și 14 (Libertatea și siguranța persoanei);
- semnarea Protocolului opțional la Convenția privind drepturile persoanelor cu handicap;
- continuarea dezinstituționalizării copiilor;
- menținerea unor mecanisme antejudiciare și extrajudiciare eficiente de soluționare a litigiilor în domeniul drepturilor omului și al libertăților fundamentale;
- continuarea acordării de acces la informații privind drepturile cetățenilor și soluțiile juridice adecvate;
- punerea în aplicare de măsuri eficiente pentru a evita arestări nejustificate și interceptări ilegale, ținând seama de faptul că un nivel proporțional de ingerință poate fi necesar pentru a asigura investigarea adecvată a cazurilor de corupție sau a altor tipuri de infracțiuni;
- promovarea drepturilor omului și a combaterii discriminării, precum și sensibilizarea cu privire la acestea în cadrul sistemului judiciar, al autorităților de aplicare a legii și al administrației;
- punerea în aplicare a Legii din 1994 privind statutul juridic special al Găgăuziei (de unitate teritorială autonomă), pe baza recomandărilor Comisiei de la Veneția din 2002 și ale OSCE din 2013;
- protejarea drepturilor procedurale ale persoanelor aflate în detenție sau în arest preventiv la Poliție sau la Centrul Național Anticorupție (CNA).

*Libertatea de exprimare*Priorități pe termen scurt

- continuarea activităților de asigurare a libertății de exprimare și a independenței mass-mediei, în conformitate cu recomandările Consiliului Europei, ale Uniunii Europene și ale OSCE;
- elaborarea și adoptarea unei Strategii de dezvoltare a mass-mediei, în conformitate cu practicile europene;
- instituirea unui dialog regulat în vederea schimbului de bune practici cu privire la libertatea mass-mediei, pluralismul mass-mediei, dezincriminarea calomniei, protecția surselor jurnalistice și diversitatea culturală în cadrul mass-mediei;
- adoptarea unui nou cod al audiovizualului, în deplină conformitate cu recomandările OSCE și ale Consiliului Europei, după modelul proiectului din 2011;
- crearea condițiilor necesare pentru deplina independență a organismelor publice de radiodifuziune.

*Cooperarea cu societatea civilă*Priorități pe termen scurt

- implicarea organizațiilor societății civile, inclusiv a organizațiilor patronale și sindicale reprezentative, în colectarea informațiilor și în monitorizarea politicilor;
- adoptarea și asigurarea punerii în aplicare a unei Strategii de dezvoltare a societății civile pentru perioada 2017-2020.

Priorități pe termen mediu

- adoptarea unei noi legi privind organizațiile neguvernamentale, în conformitate cu standardele internaționale, care, printre altele, va îmbunătăți cadrul juridic pentru participarea efectivă a societății civile în procesul decizional;
- consolidarea cadrului de participare a societății civile la elaborarea și la monitorizarea implementării politicilor publice, inclusiv prin modificarea legii privind un proces decizional transparent;
- promovarea și consolidarea sustenabilității financiare a societății civile și luarea în considerare a introducerii unor contracte sociale, a extinderii programelor de subvenții publice, a facilitării cadrului juridic privind donațiile;
- dezvoltarea spiritului civic și de voluntariat activ.

*Maltratarea și tortura*Priorități pe termen scurt

- soluționarea efectivă a oricăror cazuri semnalate de maltratare a deținuților de către agenții de aplicare a legii, în special în cadrul detenției preventive.

Priorități pe termen mediu

- instituirea unui cadru cuprinzător de politică pentru prevenirea și combaterea impunității, pe baza orientărilor privind eradicarea impunității pentru încălcări grave ale drepturilor omului (Consiliul Europei, 2011);
- asigurarea unei investigații și a unor sancțiuni eficace pentru tortură și maltratare.

*Drepturile copiilor*Priorități pe termen mediu

- punerea în aplicare a Planului de acțiune pentru perioada 2016-2020 aferent Strategiei privind protecția copilului pentru perioada 2014-2020.

*Violența în familie*Priorități pe termen scurt

- asigurarea punerii în aplicare a cadrului legislativ și de politică existent privind violența în familie.

Priorități pe termen mediu

- ratificarea Convenției Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice.

*Egalitatea de șanse*Priorități pe termen mediu

- asigurarea armonizării cu standardele europene în ceea ce privește normele de sănătate și securitate, normele privind concediul de maternitate și normele privind concilierea responsabilităților parentale cu cele profesionale;
- promovarea participării femeilor la procesul decizional și la viața publică, politică și economică, precum și desfășurarea de activități specifice care vizează participarea și reprezentarea egală a bărbaților și a femeilor în aceste domenii.

*Drepturile sindicale și standardele fundamentale de muncă*Priorități pe termen mediu

- continuarea activităților necesare pentru a asigura respectarea drepturilor sindicale și a standardelor fundamentale de muncă, în conformitate cu standardele europene și cu convențiile Organizației Internaționale a Muncii (OIM);
- realizarea de progrese în direcția asigurării egalității de gen pe piața muncii, cu accent specific pe ocuparea forței de muncă în rândul femeilor;
- punerea în aplicare a legislației privind combaterea muncii copiilor.

2.3. Politica externă și de securitate

Dialogul și cooperarea în domeniul politicii externe și de securitate comune (PESC) au ca scop realizarea treptată a convergenței, inclusiv în ceea ce privește politica de securitate și apărare comună (PSAC). În mod special, acestea vor aborda aspecte legate de prevenirea conflictelor și de gestionarea situațiilor de criză, stabilitatea regională, dezarmarea, neproliferarea, controlul armelor și controlul exporturilor. Cooperarea în acest domeniu se va baza pe valori comune și pe interese reciproce și va urmări creșterea armonizării și a eficacității politicilor, făcând apel la forurile bilaterale, internaționale și regionale. Aceasta va include următoarele activități:

Priorități pe termen scurt

- semnarea Acordului între Uniunea Europeană și Republica Moldova privind procedurile de securitate pentru schimbul de informații clasificate.

Priorități pe termen mediu

- continuarea promovării soluționării pașnice a conflictelor și a stabilității și securității internaționale, pe baza unui multilateralism eficient;
- dezvoltarea cooperării cu privire la sancțiunile UE;
- promovarea respectului față de principiile suveranității și integrității teritoriale, inviolabilității frontierelor și independenței, astfel cum sunt prevăzute în Carta ONU și în Actul final de la Helsinki al OSCE;
- consolidarea cooperării practice în materie de prevenire a conflictelor și de gestionare a situațiilor de criză, prin facilitarea participării Republicii Moldova la operațiile civile și militare de gestionare a crizelor conduse de UE, și furnizarea de consultanță și activități de formare în domeniul PSAC (pe baza Acordului-cadru de participare aflat în vigoare de la 1 iulie 2013 și a cadrului multilateral al Grupului privind PSAC din cadrul Parteneriatului estic).

Terorismul, neproliferarea armelor de distrugere în masă (ADM) și exporturile ilegale de arme

Priorități pe termen scurt

- realizarea unui schimb de informații privind organizațiile și grupările teroriste, activitățile acestora și rețelele lor de sprijin, în conformitate cu dreptul internațional și cu legislația adoptată de către părți, inclusiv prin intermediul Acordului privind cooperarea operațională și strategică dintre Republica Moldova și Europol, precum și prin intermediul Acordului de cooperare dintre Republica Moldova și Eurojust;
- asigurarea faptului că legea privind combaterea terorismului se bazează pe drepturile omului și este revizuită de către Comisia de la Veneția;
- cooperarea în ceea ce privește controalele vamale bazate pe riscuri, care asigură siguranța și securitatea mărfurilor importate, exportate sau aflate în tranzit;
- cooperarea în domeniul prevenirii terorismului;
- adoptarea unei strategii cuprinzătoare de combatere a proliferării ADM și în domeniul CBRN, precum și a unui plan național de acțiune aferent.

Priorități pe termen mediu

- cooperarea în vederea consolidării consensului internațional cu privire la combaterea terorismului bazată pe drepturile omului, inclusiv în ceea ce privește definiția juridică a actelor de terorism;
- continuarea îmbunătățirii cadrului legislativ și de reglementare național în domeniul combaterii terorismului, în special cu respectarea deplină a statului de drept, a dreptului internațional al drepturilor omului, a dreptului umanitar și al refugiaților și în deplină conformitate cu convențiile relevante ale ONU și ale Consiliului Europei, cum ar fi Convenția din 2005 a Consiliului Europei privind prevenirea terorismului (CETS 196) și protocolul adițional la aceasta, precum și Convenția Consiliului Europei privind spălarea, descoperirea, sechestrarea și confiscarea produselor infracțiunii și finanțarea terorismului (CETS 198);
- punerea unui accent mai puternic pe înțelegerea și abordarea cauzelor radicalizării și a factorilor care conduc la extremismul violent;
- explorarea posibilităților de cooperare, inclusiv în ceea ce privește consolidarea capacităților, în domeniul securității aviației (inclusiv a aeroporturilor) și al protecției țăintelor vulnerabile;

- dezvoltarea unor modalități de cooperare cu privire la combaterea traficului de arme și la distrugerea stocurilor;
- dezvoltarea unor modalități de cooperare și de schimb de informații cu privire la detectarea și urmărirea armelor ilegale;
- cooperarea și contribuirea la combaterea proliferării ADM și a materialelor conexe, precum și a vectorilor acestora, prin respectarea în totalitate și prin punerea în aplicare la nivel național a obligațiilor actuale care le revin părților în temeiul tratatelor și al acordurilor internaționale privind dezarmarea și neproliferarea, precum și a altor obligații internaționale relevante;
- instituirea unui sistem eficace de control național al exporturilor și al tranzitului de mărfuri legate de ADM, inclusiv de control al tehnologiilor cu dublă utilizare din perspectiva utilizării finale a ADM, cu sancțiuni efective în cazul nerespectării controalelor la export;
- combaterea comerțului ilicit cu arme de calibru mic și armament ușor, inclusiv cu muniția aferentă, în baza acordurilor internaționale actuale și a rezoluțiilor Consiliului de Securitate al ONU, precum și a angajamentelor asumate în temeiul altor instrumente internaționale aplicabile în acest domeniu;
- continuarea cooperării în domeniul controlului exporturilor de arme convenționale, în lumina poziției comune a UE privind controlul exporturilor de tehnologie și echipament militar.

Conflictul transnistrean

Priorități pe termen mediu

- menținerea funcționalității tuturor platformelor de dialog și a formatelor de negociere existente, în vederea identificării unor soluții viabile la problemele cu care se confruntă populația de pe ambele maluri ale râului Nistru și a aplanării cuprinzătoare și pașnice a conflictului transnistrean, pe baza suveranității și integrității teritoriale a Republicii Moldova în cadrul frontierelor sale recunoscute la nivel internațional, cu un statut juridic special pentru regiunea transnistreană;
- elaborarea unei viziuni asupra soluționării conflictului transnistrean, ca bază pentru desfășurarea dialogului cu partea transnistreană;
- menținerea cooperării efective dintre UE și Republica Moldova în vederea soluționării conflictului transnistrean și promovarea unor măsuri de consolidare a încrederii, în formatele convenite, inclusiv prin consultări privind acțiunile ce urmează a fi întreprinse în etapa post-soluționare;
- consolidarea dialogului, cu scopul de a explica beneficiile aduse de acordul de asociere și de a asigura aplicabilitatea acestuia pe întreg teritoriul Republicii Moldova, cu adoptarea concomitentă de măsuri de legalizare a activității agenților economici de pe malul stâng al râului Nistru;
- continuarea dialogului constructiv cu toți omologii relevanți legat de situația existentă în segmentul central (transnistrean) al frontierei dintre Republica Moldova și Ucraina;
- dezvoltarea unor platforme de dialog între reprezentanții societății civile și organele mass-media de pe cele două maluri ale râului Nistru.

Curtea Penală Internațională

Priorități pe termen scurt

- punerea în aplicare a Statutului de la Roma al Curții Penale Internaționale și a instrumentelor sale conexe, acordându-se atenția cuvenită menținerii integrității acestuia.

2.4. Cooperarea în domeniul libertății, securității și justiției

Republica Moldova trebuie să îndeplinească în mod constant cerințele stabilite în cele patru secțiuni ale Planului de acțiune privind liberalizarea vizelor din 16 decembrie 2010. Aplicarea efectivă și sustenabilă a tuturor criteriilor de referință incluse în Planul de acțiune, inclusiv a celor incluse în secțiunea 3 (Ordinea publică și securitatea), este esențială pentru menținerea regimului de călătorii fără viză în UE. În conformitate cu versiunea revizuită a mecanismului de suspendare a exonerării de obligația de a deține viză (¹), regimul de călătorii fără viză poate fi suspendat în cazurile în care unul sau mai multe dintre criteriile de referință nu mai sunt îndeplinite. În cazul unei îngrijorări justificate cu privire la îndeplinirea unor criterii de referință concrete din Planul de acțiune, Republica Moldova va furniza informații Uniunii Europene la cererea acesteia.

(¹) Regulamentul (UE) 2017/371 al Parlamentului European și al Consiliului din 1 martie 2017 de modificare a Regulamentului (CE) nr. 539/2001 al Consiliului de stabilire a listei țărilor terțe ai căror resortisanți trebuie să dețină viză pentru trecerea frontierelor externe și a listei țărilor terțe ai căror resortisanți sunt exonerati de această obligație (revizuirea mecanismului de suspendare) (JO L 61, 8.3.2017, p. 1).

În plus, părțile iau în considerare în mod corespunzător recomandările formulate în urma misiunilor de evaluare *inter pares* organizate în 2015 și 2016, care au avut ca scop evaluarea sectoarelor justiției, combaterii corupției și combaterii spălării banilor din Republica Moldova. În acest sens, Republica Moldova se angajează să urmeze aceste recomandări, împreună cu celelalte recomandări ale UE și cu alte recomandări ale organizațiilor internaționale, pentru elaborarea documentului de politică post-2016 în domeniul combaterii corupției, precum și a documentelor de politică post-2017 în domeniul justiției și al combaterii spălării banilor.

De asemenea, părțile vor colabora în următoarele domenii:

Protecția datelor cu caracter personal

Priorități pe termen mediu

- continuarea armonizării cadrului juridic național în domeniul protecției datelor cu caracter personal cu legislația UE, cu accent special pe Regulamentul (UE) 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului (1) și pe Directiva (UE) 2016/680 a Parlamentului European și a Consiliului (2);
- continuarea punerii în aplicare a cadrului juridic privind protecția datelor cu caracter personal în toate sectoarele, pentru a asigura un nivel înalt de protecție a datelor cu caracter personal, în conformitate cu instrumentele și standardele europene;
- continuarea consolidării capacităților Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal.

Combaterea criminalității organizate

Priorități pe termen scurt

- definirea și delimitarea în termeni clari a competențelor și atribuțiilor poliției care trebuie exercitate în scopul culegerii de informații și al colectării și utilizării de probe (criminalistice);
- crearea și îmbunătățirea efectivă a unui sistem de investigații financiare axat pe descoperirea, sechestrarea și confiscarea activelor provenite din criminalitatea organizată;
- publicarea anuală a unui raport de activitate al procurorului specializat care se ocupă de combaterea criminalității organizate.

Priorități pe termen mediu

- implementarea în continuare și consolidarea pe întreg teritoriul a conceptului de activități polițienești bazate pe informații, ceea ce presupune un sistem bine dezvoltat de analiză și gestionare a riscurilor și a amenințărilor (metodologia Europol aplicată în contextul SOCTA);
- descrierea în mod clar a instrumentelor (inclusiv a mijloacelor speciale de investigare atunci când urmează a fi utilizate) și a condițiilor în care acestea pot fi utilizate în cadrul unei investigații.

Reforma poliției

Priorități pe termen scurt

- finalizarea instituirii unei organizații de poliție responsabile, de încredere și eficiente, integrată în Ministerul Afacerilor Interne. Conducerea politică din partea ministerului va fi restrânsă la stabilirea priorităților strategice și a politicilor generale ale forțelor de poliție. Nu va exista niciun drept de injoncțiune (nici pozitivă, nici negativă) în ceea ce privește activitățile operaționale ale forțelor de poliție;
- implementarea poliției comunitare și asigurarea faptului că cetățenii pot aborda cu ușurință poliția pentru informații;
- consolidarea responsabilității și asigurarea faptului că nu există nicio influență necorespunzătoare asupra poliției.

(1) Regulamentul (UE) 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE (Regulamentul general privind protecția datelor) (JO L 119, 4.5.2016, p. 1).

(2) Directiva (UE) 2016/680 a Parlamentului European și a Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice referitor la prelucrarea datelor cu caracter personal de către autoritățile competente în scopul prevenirii, depistării, investigării sau urmării penale a infracțiunilor sau al executării pedepselor și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Deciziei-cadru 2008/977/JAI a Consiliului (JO L 119, 4.5.2016, p. 89).

Priorități pe termen mediu

- implementarea Strategiei de securitate și ordine publică, inclusiv în ceea ce privește ordinea publică și gestionarea mulțimilor;
- continuarea implementării Strategiei de dezvoltare a poliției pentru perioada 2016-2020, cu accent special pe modernizarea, în cadrul forțelor de poliție, a următoarelor: (a) gestionarea resurselor umane; (b) tehnicile de gestionare; și (c) capacitățile operaționale (respectarea drepturilor fundamentale ale omului în tratamentul persoanelor aflate în arestul poliției; dezvoltarea unor relații efective cu publicul larg; actualizarea mediului TIC; îmbunătățirea capacităților de investigare la locul infracțiunii și dezvoltarea în continuare a strategiei anticorupție);
- adoptarea unei Strategii de dezvoltare a trupelor de carabinieri și asigurarea progreselor în implementarea strategiei;
- instituirea unui sistem eficace de protecție a martorilor (unitate specializată) și acordarea garanțiilor necesare în vederea protejării martorilor de intimidări și amenințări fizice;
- promovarea unei culturi a integrității și a valorilor etice în cadrul Ministerului Afacerilor Interne și al poliției în ansamblu. Elaborarea de norme și standarde de conduită în vederea prevenirii și sancționării efective a faptelor ilegale din cadrul poliției. Crearea de instrumente de evaluare a eficienței și eficacității activităților poliției;
- instituirea unui Centru comun de instruire pentru aplicarea legii (CCIAL), în vederea asigurării unei formări adecvate, de bază și de specializare, la locul de muncă, inclusiv formare de înaltă specializare, în cazul în care este necesară. Pe baza Acordului de lucru din 2012 dintre Republica Moldova și Academia de Poliție a UE (CEPOL), CCIAL va dezvolta o strânsă relație operațională cu CEPOL;
- îmbunătățirea condițiilor de arest preventiv din cadrul poliției;
- pe baza bunelor practici ale UE, asigurarea existenței unui mecanism independent de monitorizare a poliției, care va monitoriza funcționarea în ansamblu a poliției și modul în care toți funcționarii cu atribuții polițienești își desfășoară activitățile polițienești;
- sporirea capacității de reacție rapidă a poliției.

*Cooperarea polițienească și bazele de date ale poliției*Priorități pe termen scurt

- dezvoltarea în continuare a bazei de date centralizate automate, atât cu privire la investigații, cât și la urmărirea penală (sistemul național de gestionare electronică a cauzelor), pentru a evita riscul suprapunerii cauzelor penale și al eșecului coroborării cauzelor care au adesea o dimensiune geografică și chiar internațională largă. În mod ideal, un astfel de sistem ar trebui să acopere toate fațetele lanțului de investigare/urmărire penală, inclusiv informațiile privind recuperarea, înghețarea și confiscarea activelor;
- îmbunătățirea în continuare a instrumentului statistic național existent pentru măsurarea ratei criminalității și a ratei de soluționare. Acesta ar trebui utilizat efectiv ca instrument de gestionare în elaborarea noilor priorități în materie de politici.

Priorități pe termen mediu

- asigurarea că, în cadrul unei structuri administrative unice (Punctul Unic de Contact – SPOC), unitățile centrale pentru cooperare polițienească internațională (Unitatea Națională Europol și Biroul Central Național Interpol) au acces la bazele de date naționale și internaționale relevante;
- intensificarea cooperării și a schimbului de date dintre Republica Moldova și Europol (din punct de vedere calitativ și cantitativ) în cauzele penale transfrontaliere;
- dezvoltarea analizei strategice a fenomenelor infracționale, atât la nivel global, cât și la nivel sectorial, și împărtășirea acestora cu autoritățile competente de aplicare a legii și Europol;
- elaborarea unor planuri de acțiune multianuale care să definească prioritățile operaționale ale agențiilor de aplicare a legii, pe baza evaluării amenințării pe care o reprezintă formele grave de criminalitate și criminalitatea organizată;
- consolidarea schimbului de informații cu UE și statele sale membre privind terorismul, migrația ilegală, spălarea de bani și aspecte financiare.

*Lupta împotriva drogurilor ilicite*Priorități pe termen scurt

- participarea la rețeaua europeană de informații privind drogurile și toxicomania (Reitox) a Observatorului European pentru Droguri și Toxicomanie (EMCDDA) și la reuniunile relevante ale experților organizate de EMCDDA, în limitele bugetului disponibil;
- implementarea unei repartizări clare a sarcinilor și a coordonării între autoritățile competente în domeniul reducerii cererii de droguri, precum și între autoritățile implicate în reducerea ofertei de droguri.

Priorități pe termen mediu

- extinderea coordonării către toate aspectele politicii în materie de droguri, inclusiv către aspectele sociale și de sănătate publică, măsurile de punere în aplicare, cooperarea internațională și politica pentru tineret;
- aprobarea și implementarea Planului național de acțiune 2017-2018 pentru implementarea Strategiei naționale antidrog pentru perioada 2011-2018.

Traficul de ființe umane

- aprobarea și implementarea Strategiei naționale de prevenire și combatere a traficului de ființe umane pentru perioada 2017-2022, care va acoperi și sistemul național de referire;
- simplificarea în continuare a fluxului de informații prin îmbunătățirea comunicării și a cooperării dintre Europol și unitățile multidisciplinare naționale de aplicare a legii din Republica Moldova, precum și dintre aceste unități;
- consolidarea capacităților instituțiilor de aplicare a legii, pentru a asigura cooperarea cu agențiile UE în ceea ce privește prevenirea și combaterea traficului de ființe umane.

Combaterea abuzului sexual asupra copiilor și a exploataării sexuale a copiilor

- consolidarea capacității unității de investigație relevante în efortul de a identifica copiii care au devenit victime ale abuzului sexual, în special ale pornografiei infantile;
- crearea de structuri pentru efectuarea unei evaluări individuale a fiecărui copil care a fost victimă a abuzului sexual, în vederea stabilirii asistenței și sprijinului specific necesar;
- punerea la dispoziție a unui reprezentant special pentru copiii care au fost victime ale abuzului sexual, în cazurile în care titularii răspunderii părintești nu pot reprezenta copilul din cauza unui conflict de interese sau în cazurile în care copilul este neînsoțit ori separat de familie;
- instituirea de măsuri sau programe de intervenție corespunzătoare pentru a gestiona riscurile individuale aferente tuturor infractorilor condamnați pentru abuz sexual asupra copiilor sau pentru exploatarea acestora.

*Combaterea criminalității informatice*Priorități pe termen scurt

- consolidarea cooperării cu Centrul european de combatere a criminalității informatice (EC3) din cadrul Europolului.

Priorități pe termen mediu

- investirea în consolidarea capacităților (inclusiv ale autorităților judiciare penale), a know-how-ului și a specializării în domeniul combaterii criminalității informatice (acțiuni adaptate în domeniul criminalității informatice, programe bilaterale de justiție/poliție);
- consolidarea cooperării în vederea combaterii criminalității informatice și a exploataării sexuale a copiilor prin alinierea priorităților și prin simplificarea comunicării;

- explorarea posibilităților de cooperare specifică în domeniul protecției infrastructurilor critice, astfel cum se descrie în Directiva 2008/114/CE a Consiliului ⁽¹⁾, ținând seama și de Directiva (UE) 2016/1148 a Parlamentului European și a Consiliului ⁽²⁾, precum și de legătura cu combaterea amenințărilor hibride, pe baza programelor de asistență anterioare în domeniul rezilienței cibernetice ale UE și ale altor donatori;
- intensificarea cooperării în vederea îmbunătățirii rezilienței și a pregătirii cibernetice: facilitarea elaborării Strategiei naționale de securitate cibernetică post-2020 bazate pe o abordare multilaterală, instituirea unei echipe naționale de intervenție în caz de incidente de securitate informatică (CERT), promovarea instituirii unor cadre și structuri de coordonare adecvate între entități din sectorul public și cu sectorul privat;
- conlucrarea în vederea asigurării implementării măsurilor OSCE de consolidare a încrederii în domeniul ciberneticii, care vizează sporirea transparenței și a cooperării la nivel regional și subregional;
- punerea în aplicare a Convenției de la Budapesta, în special în ceea ce privește dreptul procedural, în scopul desfășurării de investigații interne, al cooperării public-privat și al cooperării internaționale.

Prevenirea și combaterea corupției și a conflictului de interese

Priorități pe termen scurt

- punerea în aplicare a legii privind integritatea;
- punerea în aplicare a legii care impune tuturor funcționarilor publici relevanți să prezinte o declarație privind averile deținute de aceștia și de rudele apropiate relevante ale acestora și să semnaleze eventualele conflicte de interese în legătură cu interesele lor personale sau cele ale rudelor apropiate, precum și asigurarea implementării efective a procedurii de executare. Corectitudinea conținutului declarațiilor de avere sau al celor privind potențiale conflicte de interese ar trebui să fie evaluată de Autoritatea Națională de Integritate (ANI), iar cercetarea penală conexă ar trebui să fie efectuată de Centrul Național Anticorupție (CNA). Evaluările ar trebui să fie ordonate corespunzător în funcție de prioritate, acordându-se atenție în primul rând declarațiilor de la nivel înalt, inclusiv celor ale judecătorilor și procurorilor;
- asigurarea unei monitorizări suficiente a declarațiilor suspecte și aplicarea sistematică de sancțiuni (amenzi, măsuri disciplinare și altele) în cazul declarațiilor false, al declarațiilor depuse cu întârziere sau al nedeclarării activelor. Sarcina probei pentru originea banilor sau a activelor trebuie să îi revină funcționarului în cauză. Depunerea în continuare de declarații publice de avere;
- asigurarea tranziției treptate către depunerea declarațiilor online;
- asigurarea funcționării depline a Autorității Naționale de Integritate (ANI);
- elaborarea de mecanisme transparente, bazate pe merit și pe calificările profesionale, pentru numirile din cadrul Consiliului de Integritate și pentru numirea inspectorilor de integritate ai ANI, pentru a asigura independența și libertatea ANI față de orice influență politică. Asigurarea accesului ANI la registrele necesare, inclusiv la evidențele private și de stat, pentru a se asigura verificarea eficientă a averilor și a intereselor personale;
- asigurarea reprezentării societății civile în cadrul Consiliului de Integritate;
- adoptarea legii privind sancțiuni proporționale cu efect descurajator pentru infracțiuni de corupție și de spălare de bani;
- inițierea punerii în aplicare efective a noii Strategii de integritate și anticorupție, ca instrument strategic conceput pentru prevenirea și reducerea corupției în conformitate cu valorile și standardele Uniunii Europene. Consolidarea capacităților Grupului de monitorizare a implementării Strategiei naționale de integritate și anticorupție, în strânsă cooperare cu parlamentul, guvernul, sistemul judiciar, sectorul privat și societatea civilă;
- asigurarea asistenței și a cooperării efective cu instituțiile și organismele relevante ale UE, inclusiv cu Oficiul European de Luptă Antifraudă (OLAF) în cazul controalelor și al inspecțiilor la fața locului legate de gestionarea și controlul fondurilor UE, care să se realizeze în conformitate cu normele și procedurile aplicabile.

⁽¹⁾ Directiva 2008/114/CE a Consiliului din 8 decembrie 2008 privind identificarea și desemnarea infrastructurilor critice europene și evaluarea necesității de îmbunătățire a protecției acestora (JO L 345, 23.12.2008, p. 75).

⁽²⁾ Directiva (UE) 2016/1148 a Parlamentului European și a Consiliului din 6 iulie 2016 privind măsuri pentru un nivel comun ridicat de securitate a rețelelor și a sistemelor informatice în Uniune (JO L 194, 19.7.2016, p. 1).

Priorități pe termen mediu

- îmbunătățirea mecanismului de coordonare și cooperare în cadrul combaterii corupției între agențiile anticorupție, cum ar fi CNA, ANI, Procuratura Generală, Serviciul protecție internă și anticorupție din cadrul Ministerului Afacerilor Interne (MAI) și Serviciul de Informații și Securitate;
- instituirea unui mecanism efectiv de coordonare în ceea ce privește combaterea corupției, a spălării banilor și a finanțării terorismului în cadrul administrației publice la nivel guvernamental;
- consolidarea rolului CNA în combaterea corupției, cu scopul de a produce rezultate concrete. Asigurarea faptului că acesta dispune de suficient buget și personal, de responsabilități clare, de competențe suficiente și de autonomia necesară, precum și că este protejat de influențe politice nejustificate și cooperează bine cu alte instituții de aplicare a legii implicate în combaterea corupției, în special cu Procuratura Anticorupție;
- continuarea sensibilizării cu privire la diferite forme și tipuri de corupție și la modalitățile de prevenire a acestora. Ar trebui ca periodic să se deruleze campanii de informare. Instrumentele și strategiile de comunicare trebuie adaptate publicului vizat, iar efectele lor trebuie evaluate în mod regulat;
- îmbunătățirea sistemului de investigare și urmărire penală a funcționarilor de nivel înalt pentru cazuri de corupție, asigurându-se transparența și imparțialitatea procedurilor judiciare, printre altele prin crearea condițiilor pentru o acoperire mediatică deschisă. În acest sens, Procuratura Anticorupție ar trebui să se axeze pe corupția la nivel înalt și să-și consolideze capacitățile în materie de combatere a corupției la nivel înalt;
- obținerea de rezultate mai tangibile în combaterea corupției prin îmbunătățirea rezultatelor autorităților de combatere a corupției, prin sancțiuni mai eficace și prin condamnări efective, în special în cazul funcționarilor de nivel înalt;
- modificarea legislației pentru restrângerea mandatului Procuraturii Anticorupție la corupția la nivel înalt și transferul altor cazuri de corupție care au fost investigate de CNA către procurori obișnuiți;
- elaborarea și îmbunătățirea unui cadru juridic cuprinzător și coerent pentru promovarea integrității în sectorul public;
- investigarea riguroasă a fraudelor bancare, cu scopul recuperării banilor deturnați, și elaborarea de rapoarte periodice cu privire la progresele investigației, în mod transparent;
- partajarea principalelor rezultate ale celei de a doua faze în curs a investigației Kroll cu UE în termenii conveniți cu Kroll, fără a pune în pericol continuarea investigațiilor și recuperarea activelor;
- asigurarea interoperabilității sistemului electronic de integritate cu toate evidențele private și de stat necesare pentru verificarea eficientă a averilor și a intereselor personale;
- implementarea în continuare a sistemului de evaluare a integrității instituționale de către CNA și de gestionare a riscurilor de corupție de către instituțiile publice.

*Combaterea spălării banilor, a finanțării terorismului și a criminalității financiare*Priorități pe termen scurt

- alinierea legislației cu cea de a patra Directivă privind combaterea spălării banilor și a finanțării terorismului;
- sporirea capacităților tehnice și operaționale ale Unității de informații financiare în vederea îndeplinirii efective a tuturor sarcinilor din domeniul combaterii spălării banilor/finanțării terorismului, în special în ceea ce privește îmbunătățirea informațiilor financiare;
- unitatea de informații financiare ar trebui să cerceteze în măsură din ce în ce mai mare și în mod proactiv acuzațiile de spălare a banilor și de finanțare a terorismului, începând cu organismele supuse obligației de raportare care semnalează sistematic tranzacțiile suspecte și care ar trebui sancționate în cazul neraportării;
- consolidarea regimului de înghețare preventivă a fondurilor, acordându-se entităților de raportare relevante competența de a suspenda tranzacțiile financiare suspecte;
- instituirea unui serviciu național de recuperare a activelor care să promoveze, printr-o mai bună cooperare, cea mai rapidă modalitate posibilă de urmărire la nivelul UE a activelor provenite din criminalitate.

Priorități pe termen mediu

- punerea în aplicare a unei politici/strategii generale cu privire la criminalitatea financiară și la investigațiile financiare, care să implice toate autoritățile competente, inclusiv autoritățile de urmărire penală, cu scopul de a accelera investigațiile complexe și de lungă durată în domeniul criminalității financiare. Incluzând în strategie a conceptului de investigații financiare paralele și de activități polițienești bazate pe informații, pentru a permite elaborarea unor măsuri proactive de executare pe baza analizei datelor;
- îmbunătățirea și punerea în aplicare a unui cadru juridic solid de combatere a spălării banilor și a finanțării terorismului, care să fie în conformitate cu rezoluțiile Consiliului de Securitate al ONU și cu recomandările Grupului de Acțiune Financiară Internațională și să respecte rezultatele evaluărilor reciproce din cadrul MONEYVAL;
- punerea în aplicare a unei legislații solide și ambițioase de sechestrare și confiscare a activelor, care să depășească standardele minime stabilite la nivelul UE, incluzând astfel, de exemplu, și dispoziții privind confiscarea care nu se bazează pe o condamnare (sau confiscare civilă);
- îmbunătățirea cooperării operaționale cu privire la confiscare, recuperarea activelor și gestionarea activelor, prin comunicare efectivă și schimb de bune practici între Oficiul de Recuperare a Activelor din Republica Moldova și UE;
- îmbunătățirea cooperării operaționale dintre serviciile și unitățile de informații financiare, de poliție, de inspecție financiară, fiscale și vamale, prin intermediul interoperabilității și al schimburilor de date (de exemplu, pe bază de acorduri adaptate privind schimbul de date). Ar trebui numiți ofițeri de legătură între servicii, pentru a facilita cooperarea operațională. Ar trebui să se aibă în vedere și schimburile temporare de personal în scopuri de formare;
- în cooperare cu Centrul comun de instruire privind aplicarea legii (cf. supra), stabilirea de programe de formare cu un proces clar de acreditare a investigatorilor și analiștilor de criminalitate financiară și abilitarea și încurajarea colegilor din alte domenii să participe la formarea în materie de investigații financiare. Importanța investigațiilor financiare ar trebui să se reflecte în mod corespunzător în formarea investigatorilor, a procurorilor și a judecătorilor;
- elaborarea de ghiduri și de instrucțiuni pentru organismele supuse obligației de raportare care raportează sistematic tranzacții suspecte, pentru a crește eficacitatea punerii în aplicare a legislației naționale de combatere a spălării banilor și a finanțării terorismului.

*Cooperarea în domeniul migrației, al azilului și al gestionării frontierelor**Migrația și azilul*Priorități pe termen scurt

- continuarea punerii în aplicare a acordului de readmisie dintre UE și Republica Moldova și continuarea acordării de asistență pentru reintegrarea cetățenilor Republicii Moldova;
- furnizarea în continuare de informații menite să clarifice drepturile și obligațiile din cadrul regimului de călătorii fără viză, inclusiv informații cu privire la normele care reglementează accesul pe piața muncii din UE (inclusiv prin intermediul Portalului UE privind imigrația), la cadrul UE pentru migrația legală (directivele privind condițiile de intrare și de ședere pentru anumite categorii de resortisanți ai țărilor terțe) și la răspunderea pentru abuzul de drepturi în cadrul regimului de călătorii fără viză, precum și cu privire la drepturile și obligațiile din cadrul sistemelor de sănătate ale statelor membre ale UE;
- continuarea dezvoltării cooperării practice în cadrul Parteneriatului pentru mobilitate UE-Republica Moldova.

Priorități pe termen mediu

- promovarea și îmbunătățirea cooperării în cadrul Parteneriatului pentru mobilitate UE-Republica Moldova, prin participarea activă a statelor membre ale UE, cu accent special pe partea referitoare la migrație și dezvoltare;
- consolidarea infrastructurii existente (inclusiv a centrelor de detenție) și a personalului organismelor responsabile, în vederea returnării efective a resortisanților țărilor terțe aflați în situație de ședere ilegală sau care tranzitează ilegal teritoriul Republicii Moldova, asigurarea respectării drepturilor omului în cazul imigranților aflați în custodie publică;
- consolidarea în continuare a cadrului de integrare existent prin intermediul unor centre de integrare;

- consolidarea activității Biroului Migrație și Azil, în calitate de actor principal în cadrul sistemului de evidență și de gestionare a fluxurilor de migrație, prin: (1) consolidarea cadrului juridic, a condițiilor de primire și a documentației cu privire la străini; (2) consolidarea serviciilor regionale în ceea ce privește combaterea șederii ilegale a străinilor și evidența acestora; (3) îmbunătățirea infrastructurii, precum și alocarea resurselor financiare și umane necesare;
- continuarea consolidării sistemului de colectare și analiză de date privind fluxurile de migrație și azilul, prin actualizarea Profilului Migrațional Extins, și continuarea elaborării de rapoarte de evaluare și de analiză a riscurilor în materie de migrație și azil;
- continuarea punerii în aplicare efective a legislației în domeniul azilului, care oferă un cadru solid pentru protecția persoanelor care necesită protecție internațională, consolidând infrastructura centrului de cazare;
- instruirea funcționarilor publici, a angajaților din cadrul MAI, a judecătorilor și a magistraților cu privire la azil și la migrație;
- adoptarea unei abordări integrate în domeniul diasporei și consolidarea capacităților autorităților naționale și locale în chestiunile legate de diaspora;
- elaborarea de modalități mai eficiente de promovare a migrației circulare.

Gestionarea frontierelor

Priorități pe termen scurt

- consolidarea în continuare a gestionării frontierelor și menținerea calității ridicate a verificărilor la frontiere și a supravegherii frontierelor, precum și extinderea și modernizarea instalațiilor de supraveghere video fixe și mobile;
- consolidarea gestionării comune a frontierelor la frontiera dintre UE și Republica Moldova, inclusiv prin controale comune la frontieră și schimb de informații (inclusiv înainte de sosire).

Priorități pe termen mediu

- punerea la dispoziție în continuare a infrastructurii, a echipamentelor tehnice, a sistemelor informatice și a resurselor financiare și umane adecvate, în conformitate cu Strategia privind gestionarea integrată a frontierelor (GIF) și planul de acțiune ale Republicii Moldova;
- continuarea consolidării cooperării în domeniul gestionării frontierelor cu Agenția Europeană pentru Poliția de Frontieră și Garda de Coastă (Frontex);
- consolidarea sistemului de coordonare la frontieră la nivel național;
- modernizarea tabloului situațional la nivel național și local prin consolidarea analizei riscurilor, a analizei informațiilor și a schimburilor de informații cu partenerii naționali și internaționali.

Cooperarea juridică

Priorități pe termen mediu

- intensificarea cooperării dintre Republica Moldova și Eurojust (din punct de vedere calitativ și cantitativ) în cauzele penale transfrontaliere;
- consolidarea în continuare a cooperării judiciare în materie civilă și comercială, prin:
  - = aderarea la convenții multilaterale privind cooperarea judiciară în materie civilă, în special la Convenția din 1970 privind obținerea de probe în străinătate în materie civilă sau comercială;
  - = aderarea la convenții multilaterale privind protecția copiilor, în special la convențiile în materie de dreptul familiei ale Conferinței de la Haga de drept internațional privat în domeniul cooperării judiciare;
  - = pregătirea terenului pentru aderarea la Convenția din 1996 asupra competenței, legii aplicabile, recunoașterii, executării și cooperării privind răspunderea părintească și măsurile de protecție a copiilor, precum și pentru punerea în aplicare a acesteia, în special prin evaluarea capacităților și a resurselor naționale;

- consolidarea cooperării judiciare în materie penală prin aderarea la convențiile relevante, în special la cele ale Consiliului Europei, și prin punerea în aplicare a acestora.

2.5. Comerțul și aspectele legate de comerț (DCFTA)

Zona de liber schimb aprofundată și cuprinzătoare este discutată într-o parte amplă a acordului de asociere. Prin urmare, este de așteptat ca punerea în aplicare a acestei părți, inclusă în titlul V (Comerț și aspecte legate de comerț) din acord, să beneficieze de un nivel de prioritate proporțional cu importanța sa în contextul global al acordului de asociere și în cadrul relațiilor UE-Republica Moldova.

Comerțul cu mărfuri

Părțile vor colabora pentru a pune în aplicare dispozițiile privind accesul pe piață al mărfurilor, inclusiv al energiei, în special prin consultări comune, cu următoarele obiective:

Priorități pe termen scurt

- realizarea de îmbunătățiri suplimentare în domeniul statisticilor privind balanța comercială, astfel încât părțile să poată aplica în continuare în mod corect mecanismul împotriva eludării;
- cooperarea cu privire la implementarea foii de parcurs pentru îmbunătățirea competitivității Republicii Moldova;
- realizarea unui schimb de informații privind evoluțiile legate de accesul pe piață în Republica Moldova și politicile sale privind accesul pe piață;
- implementarea de măsuri de îmbunătățire a climatului de afaceri pentru operatorii din sectorul comerțului.

Priorități pe termen mediu

- creșterea capacității de export a Republicii Moldova, inclusiv prin lansarea de scheme de sprijin (granturi) specifice pentru companii, financiare și nefinanciare, destinate dezvoltării exporturilor;
- consolidarea cooperării dintre UE și Republica Moldova în cadrul procesului de pregătire și punere în aplicare a legislației care ar putea fi necesară în vederea implementării dispozițiilor privind DCFTA;
- eliminarea taxelor vamale aplicate mărfurilor originare din UE în conformitate cu anexa XV-D din AA;
- asigurarea conformității cu dispozițiile privind aspectele energetice legate de comerț;
- implementarea elementelor legate de exporturi pentru 2018-2020 ale Strategiei naționale de atragere a investițiilor și promovare a exporturilor pentru perioada 2016-2020, inclusiv o evaluare la jumătatea perioadei a acestei strategii, în 2018.

Reglementările tehnice, standardizarea și infrastructura conexă

Părțile vor colabora pentru a realiza conformitatea cu reglementările tehnice, cu procedurile de standardizare, metrologie, acreditare și evaluare a conformității și cu sistemul de supraveghere a pieței ale UE, conform prevederilor acordului de asociere, mai exact ale părții referitoare la DCFTA.

Pregătirile vor cuprinde următoarele activități:

Priorități pe termen scurt

- realizarea unui schimb de informații cu privire la îndeplinirea angajamentelor de apropiere a legislației interne de acquis-ul UE, astfel cum se specifică în anexele relevante la acord, precum și cu privire la punerea în aplicare a acestora;
- consolidarea capacităților administrative ale organismelor, instituțiilor și agențiilor guvernamentale relevante.

Priorități pe termen mediu

- dezvoltarea și modernizarea infrastructurii legate de administrarea reglementărilor tehnice, a procedurilor de standardizare, metrologie, acreditare și evaluare a conformității, precum și a sistemului de supraveghere a pieței, inclusiv crearea unui sistem național de informații;
- intensificarea cooperării cu organizații ale UE precum CEN, CENELEC, ETSI, EURAMET, EA, WELMEC;
- realizarea unui schimb de informații cu privire la alte aspecte relevante ale planurilor Republicii Moldova în domeniul barierelor tehnice în calea comerțului și cu privire la termenele aplicabile;
- dezvoltarea și implementarea, în colaborare cu organismele reprezentative ale sectorului privat din Republica Moldova, a unei campanii/acțiuni aprofundate de informare, consiliere și consultare în vederea asistării comunității de afaceri din Republica Moldova pentru a înțelege mai bine normele UE privind produsele și cerințele privind introducerea produselor pe piață;
- cooperarea în cadrul procesului de pregătire pentru Acordul privind evaluarea conformității și acceptarea produselor industriale.

Măsurile sanitare și fitosanitare (SPS)

Părțile vor colabora pentru a apropia legislația și practica Republicii Moldova în materie de standarde sanitare și fitosanitare pentru produse alimentare și furaje, de sănătate a plantelor și de sănătate și bunăstare ale animalelor de cele ale Uniunii Europene, astfel cum sunt prezentate în anexele relevante la acordul de asociere. Această cooperare va include următoarele activități:

Priorități pe termen scurt

- simplificarea certificării produselor agroalimentare pentru import/export;
- elaborarea și implementarea Strategiei în domeniul siguranței alimentelor pentru perioada 2017-2022;
- consolidarea cooperării dintre Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor și Ministerul Agriculturii în vederea pregătirii, adoptării și punerii în aplicare a unor reforme legislative în domeniul SPS;
- consolidarea capacității administrative prin instruirea personalului din cadrul organismelor și al agențiilor guvernamentale și executive competente în vederea pregătirii și punerii în aplicare a legislației în conformitate cu dreptul UE;
- organizarea de campanii de informare în rândul agențiilor, al companiilor și al ONG-urilor din domeniu cu privire la cerințele pentru accesul pe piața UE, precum și în rândul societății civile cu privire la aspectele legate de siguranța alimentelor și a furajelor din perspectiva consumatorilor;
- obținerea acreditării recunoscute la nivel internațional a tuturor laboratoarelor implicate în controalele oficiale, în vederea îndeplinirii cerințelor în materie de SPS pentru export și a consolidării sănătății animalelor și plantelor, precum și a siguranței alimentelor pe piața internă a Republicii Moldova.

Priorități pe termen mediu

- reorganizarea și dezvoltarea capacităților Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor, pe baza dispozițiilor viitoarei noi Strategii în domeniul siguranței alimentelor pentru perioada 2017-2022;
- finalizarea implementării actualei Strategii a Republicii Moldova în domeniul siguranței alimentelor, cu accent special pe calitatea legislației și pe capacitatea de punere în aplicare, precum și soluționarea eventualelor deficiențe identificate;
- apropierea legilor naționale de acquis-ul Uniunii specificat în anexele relevante la acord și asigurarea punerii în aplicare și respectării efective a acestora;
- îmbunătățirea suplimentară a infrastructurii și a capacității conexe necesare pentru punerea în aplicare a legislației, în special în domeniul sănătății animalelor, al sănătății plantelor, al laboratoarelor de siguranță alimentară și al punctelor de control la frontieră, în conformitate cu cerințele UE;
- finalizarea lucrărilor de instituire a unui sistem de alertă timpurie pentru siguranța alimentelor și a furajelor, a sănătății animalelor și a sănătății plantelor.

Regimul vamal și facilitarea comerțului

Părțile vor colabora pentru a apropia legislația Republicii Moldova de dreptul UE, de modelele vamale („*Customs Blueprints*”) ale UE și de standardele internaționale enumerate, astfel cum sunt definite în capitolul 5 și în anexele relevante la acordul de asociere. Această cooperare va include următoarele activități:

Priorități pe termen scurt

- alinierea legislației Republicii Moldova la Codul vamal al Uniunii Europene;
- continuarea punerii în aplicare a Cadrului strategic pentru cooperarea vamală;
- continuarea modernizării Serviciului vamal și a infrastructurii acestuia, precum și a organizării de cursuri de formare pentru personal, în special în vederea consolidării unei culturi orientate spre servicii și lipsite de corupție în Republica Moldova;
- elaborarea unei foi de parcurs pentru aderarea Republicii Moldova la Convenția privind un regim de tranzit comun și instituirea unei echipe de proiect;
- consolidarea măsurilor pentru combaterea fraudei și pentru prevenirea comerțului ilicit, inclusiv cu produse supuse accizelor, în special prin îmbunătățirea cooperării în baza Protocolului privind asistența administrativă reciprocă în domeniul vamal;
- asigurarea punerii în aplicare efective a legislației Republicii Moldova privind protecția indicațiilor geografice și a drepturilor de proprietate intelectuală, precum și asigurarea instruirii adecvate a funcționarilor vamali în acest sens.

Priorități pe termen mediu

- elaborarea unor norme pentru punerea în aplicare a noului Cod vamal;
- alinierea sistemului de agenți economici autorizați al Republicii Moldova cu cel al UE, în perspectiva recunoașterii reciproce;
- alinierea legislației și stabilirea condițiilor pentru aderarea Republicii Moldova la Convenția privind un regim de tranzit comun;
- continuarea simplificării și a modernizării procedurilor vamale și asigurarea implementării lor efective;
- cooperarea în ceea ce privește controlul vamal bazat pe riscuri și schimbul de informații relevante care contribuie la îmbunătățirea gestionării riscurilor și a securității lanțurilor de aprovizionare, la facilitarea comerțului legitim și la siguranța și securitatea bunurilor importate, exportate sau aflate în tranzit;
- accelerarea procedurilor pentru aderarea rapidă la protocolul la Convenția-cadru a OMS privind controlul tutunului, precum și pentru punerea în aplicare a acestei convenții, în vederea eliminării comerțului ilicit cu produse din tutun.

Regulile de origine

Părțile vor colabora pentru a implementa regulile de origine prevăzute în protocolul la acordul de asociere și care derivă din aderarea Republicii Moldova la Convenția regională cu privire la regulile de origine preferențiale paneuromediteraneene. Această cooperare va include următoarele activități:

Priorități pe termen scurt

- discutarea și, dacă este necesar, revizuirea procedurilor actuale aplicate de Serviciul Vamal al Republicii Moldova la certificarea și verificarea originii mărfurilor.

Priorități pe termen mediu

- acordarea de asistență Republicii Moldova în îndeplinirea obligațiilor care decurg din aderarea sa la convenție;
- oferirea de cursuri de formare Serviciului Vamal al Republicii Moldova cu privire la certificarea și verificarea originii preferențiale.

Dreptul de stabilire, comerțul cu servicii și comerțul electronic

Părțile își vor continua dialogul privind dreptul de stabilire, comerțul cu servicii și comerțul electronic, conform dispozițiilor relevante din acordul de asociere. Ele își vor îndeplini angajamentele asumate în domeniul serviciilor, astfel cum se specifică în anexele relevante la acordul de asociere. Această cooperare va include următoarele activități:

Priorități pe termen scurt

- furnizarea de cursuri de formare și de capacități administrative suficiente pentru a face față apropierii legislației;
- asigurarea schimbului periodic de informații privind lucrările legislative prevăzute sau în curs în domeniile selectate pentru aprofundare și derularea unui dialog în acest sens;
- asigurarea unui cadru juridic pentru servicii și pentru dreptul de stabilire în Republica Moldova care să reflecte drepturile și obligațiile și să permită îndeplinirea efectivă a angajamentelor privind accesul pe piață care decurg din instituirea DCFTA.

Plățile curente și circulația capitalurilor

Părțile își vor continua dialogul privind circulația capitalurilor și plățile, în special pentru a monitoriza îndeplinirea tuturor angajamentelor existente prevăzute în acordul de asociere.

Achizițiile publice

Părțile vor colabora în domeniul punerii în aplicare de către Republica Moldova a capitolului privind achizițiile publice din acordul de asociere și a reformelor conexe. Această cooperare va include următoarele activități:

Priorități pe termen scurt

- coordonarea armonizării cadrului juridic și instituțional din Republica Moldova privind achizițiile publice cu cel al Comisiei Europene;
- furnizarea de informații precise și în timp util cu privire la evoluțiile din legislația Republicii Moldova, în special în ceea ce privește lucrările legislative planificate care afectează politica în materie de achiziții publice și asigurarea respectării acestora, precum și cu privire la evoluția cadrului instituțional;
- implementarea în continuare a Strategiei Republicii Moldova în domeniul achizițiilor publice, asigurând un sistem de achiziții funcțional, competitiv, responsabil și transparent, care să genereze și să mențină încrederea cetățenilor Republicii Moldova și a comunității internaționale în funcționarii responsabili cu achizițiile publice;
- instituirea și punerea în aplicare a unei legislații de achiziții publice în domeniul utilităților, al concesiunilor și al parteneriatelor public-privat, în conformitate cu legislația relevantă a UE;
- asigurarea faptului că Agenția Națională independentă pentru Soluționarea Contestațiilor dispune de suficiente capacități administrative pentru a pune la dispoziție căi de atac eficiente, în conformitate cu legislația relevantă a UE;
- dezvoltarea competențelor și a capacităților administrative necesare ale organismelor responsabile cu supravegherea implementării politicii în domeniul achizițiilor publice;
- alinierea sistemului de căi de atac cu acquis-ul european privind standardele de independență, probitate și transparentă, care asigură tratarea rapidă și competentă a contestațiilor;
- dezvoltarea competențelor și a capacităților administrative necesare pentru a promova creșterea eficienței procedurilor de achiziții publice, inclusiv a acelor aspecte care pot contribui la o creștere economică inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii în Republica Moldova.

Priorități pe termen mediu

- implementarea în continuare a Strategiei Republicii Moldova în domeniul achizițiilor publice;
- asigurarea reformei achizițiilor publice naționale prin alinierea tratată la cadrul juridic relevant și actualizat al Uniunii Europene și asigurarea punerii în aplicare și respectării sale corespunzătoare;

- definirea unor norme privind achizițiile publice pentru întreprinderile publice în conformitate cu standardele și bunele practici ale UE;
- implementarea în continuare a achizițiilor publice electronice și îmbunătățirea funcționalităților instrumentului informatic relevant;
- luarea în considerare a creării unor organisme centralizate de achiziții și asigurarea dotării tuturor autorităților/entităților contractante cu personal corespunzător și cu resursele necesare pentru a-și desfășura activitățile.

Drepturile de proprietate intelectuală (DPI)

Părțile vor colabora pentru a apropia legislația Republicii Moldova de dreptul UE și de standardele internaționale în materie de protecție a drepturilor de proprietate intelectuală și vor asigura protecția efectivă a tuturor DPI, inclusiv a indicațiilor geografice, astfel cum se specifică în acordul de asociere. Această cooperare va include următoarele activități:

Priorități pe termen scurt

- adoptarea de măsuri de sensibilizare a publicului în domeniul protecției proprietății intelectuale și asigurarea unui dialog efectiv cu titularii de drepturi;
- asigurarea punerii în aplicare și a respectării corespunzătoare a legislației interne în conformitate cu standardele UE în acest domeniu, inclusiv cu privire la protecția indicațiilor geografice, precum și elaborarea de instrumente de monitorizare pentru punerea în aplicare și respectarea DPI, conform acordului de asociere;
- asigurarea unei formări adecvate privind protecția indicațiilor geografice pentru funcționarii din cadrul administrațiilor relevante și membrii sistemului judiciar.

Priorități pe termen mediu

- asigurarea unui nivel adecvat și eficace de protecție a DPI pentru titularii de drepturi din ambele părți și instituirea de măsuri adecvate pentru asigurarea respectării acestor drepturi;
- consolidarea capacității de asigurare a respectării DPI în cadrul organismelor guvernamentale și al agențiilor executive responsabile, inclusiv în cadrul Serviciului vamal al Republicii Moldova, și raportarea periodică cu privire la situația capacității administrative;
- asigurarea existenței unui cadru juridic corespunzător care să garanteze accesul la justiție al titularilor de drepturi și disponibilitatea și aplicarea efectivă a sancțiunilor;
- consolidarea structurilor instituționale relevante, precum și a Agenției de Stat pentru Proprietatea Intelectuală și a societăților de gestiune colectivă; consolidarea cooperării cu autoritățile țărilor terțe, cu organizațiile de gestiune colectivă și cu asociațiile de profil;
- punerea în aplicare a standardelor incluse în Directiva 2004/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului ⁽¹⁾ și în Regulamentul (UE) nr. 608/2013 al Parlamentului European și al Consiliului ⁽²⁾;
- adoptarea de măsuri eficace împotriva contrafacerii și a pirateriei și asigurarea aplicării efective atât a legislației de asigurare a respectării drepturilor de proprietate intelectuală, cât și a sancțiunilor pentru încălcarea acestora, pe baza Strategiei naționale în domeniul DPI până în anul 2020, precum și elaborarea de rapoarte periodice pe baza unor obiective și date tangibile și măsurabile.

Concurența

Părțile vor colabora în vederea punerii în aplicare a capitolului privind concurența din acordul de asociere și a reformelor conexe. Această cooperare va include următoarele activități:

Priorități pe termen mediu

- asigurarea faptului că, în Republica Moldova, cadrul instituțional și capacitatea sa administrativă garantează punerea în aplicare efectivă a legislației în materie de concurență, în mod imparțial, și asigură condiții de concurență echitabile pentru toți agenții economici;

⁽¹⁾ Directiva 2004/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind respectarea drepturilor de proprietate intelectuală (JO L 157, 30.4.2004, p. 45).

⁽²⁾ Regulamentul (UE) nr. 608/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 iunie 2013 privind asigurarea respectării drepturilor de proprietate intelectuală de către autoritățile vamale și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1383/2003 al Consiliului (JO L 181, 29.6.2013, p. 15).

- consolidarea dialogului cu privire la experiența de asigurare a respectării legislației în acest domeniu, precum și cu privire la alte evoluții legislative din sfera concurenței, inclusiv prin asigurarea formării autorităților și prin furnizarea de consultanță de specialitate ad-hoc cu privire la asigurarea respectării generale a normelor privind ajutorul de stat.

Transparența

Părțile vor acorda o atenție specială activităților care vizează:

Priorități pe termen scurt

- elaborarea unei strategii guvernamentale de comunicare și definirea temelor principale asupra cărora să se concentreze eforturile de comunicare ale administrației;
- consolidarea capacităților de planificare strategică ale biroului de comunicare al guvernului;
- discutarea celor mai bune practici și a experiențelor în ceea ce privește elaborarea transparentă a politicilor, în special prin implicarea societății civile în dialogul în materie de politici;
- realizarea unui schimb de informații și asigurarea formării relevante, inclusiv cu privire la mecanismele de comunicare și la consultările cu părțile interesate;
- organizarea de seminare și de alte evenimente adresate publicului larg, cu scopul de a explica punerea în aplicare a acordului de asociere și procesul de apropiere.

Priorități pe termen mediu

- respectarea angajamentelor privind transparența în elaborarea politicilor în materie de comerț și luarea în considerare a instituirii eventualelor mecanisme necesare;
- îmbunătățirea accesului gratuit și facil la informațiile publice, astfel cum este prevăzut prin lege.

Comerțul și dezvoltarea durabilă

Părțile își vor continua dialogul și activitățile cu privire la temele vizate de capitolul relevant din acordul de asociere. Acestea vor include următoarele activități:

Priorități pe termen scurt și mediu

- realizarea unui schimb de informații privind punerea în aplicare a cadrului relevant de politică internă sau a angajamentelor internaționale legate de dezvoltarea durabilă;
- discutarea îndeplinirii efective a angajamentelor asumate în temeiul acestui capitol din perspectiva implicării părților interesate și a dialogului cu societatea civilă;
- asigurarea respectării în continuare de către inspectoratul muncii a standardelor OIM și a principiilor UE;
- realizarea unui schimb de bune practici și de experiențe relevante.

Părțile vor avea în vedere faptul că prioritățile legate de drepturile sindicale și standardele fundamentale de muncă, incluse în secțiunea 2.2, precum și prioritățile identificate în secțiunea 2.6 (*Ocuparea forței de muncă, politicile sociale și egalitatea de șanse*) sunt deosebit de relevante pentru punerea în aplicare a capitolului „Comerț și dezvoltare durabilă” și, prin urmare, ar trebui abordate în legătură cu această parte a acordului de asociere.

2.6. Dezvoltarea economică și oportunitățile de piață

Părțile vor coopera pentru a sprijini Republica Moldova să creeze o economie de piață pe deplin funcțională și să își apropie treptat politicile de cele ale Uniunii Europene, în concordanță cu principiile directe de stabilitate macroeconomică, finanțe publice solide, sistem financiar solid și sustenabilitate a balanței de plăți. În special, această cooperare va contribui la îndeplinirea următoarelor obiective:

Priorități pe termen scurt

- implementarea programului de reformă convenit cu Fondul Monetar Internațional;
- inițierea derulării operațiunii de asistență macrofinanciară convenită cu UE, odată ce aceasta va fi adoptată.

Priorități pe termen mediu

- finalizarea implementării programului de reformă convenit cu Fondul Monetar Internațional;
- derularea integrală a operațiunii de asistență macrofinanciară convenită cu UE, odată ce aceasta va fi adoptată;
- monitorizarea evoluțiilor macroeconomice, discutarea principalelor provocări în materie de politică și realizarea unui schimb de informații cu privire la cele mai bune practici prin consolidarea dialogului macroeconomic regulat, în vederea îmbunătățirii calității procesului de elaborare a politicilor economice;
- consolidarea în continuare a independenței, a competențelor de reglementare și a capacității Băncii Naționale a Republicii Moldova și ale Comisiei Naționale a Pieței Financiare. Împărtășirea experiențelor UE în materie de politică monetară și a cursului de schimb, precum și în materie de politici de reglementare și supraveghere a sectorului financiar și bancar, în vederea dezvoltării în continuare a capacităților Republicii Moldova în aceste domenii;
- îmbunătățirea sustenabilității și a guvernancei finanțelor publice prin implementarea de reforme bugetare, inclusiv îmbunătățirea implementării supravegherii parlamentare a bugetului;
- continuarea elaborării de norme și proceduri de privatizare deschise, competitive și transparente și punerea lor în aplicare în conformitate cu bunele practici ale UE.

Dreptul societăților comerciale, contabilitatea și auditul și guvernanta corporativă

Părțile vor colabora pentru a pregăti Republica Moldova în ceea ce privește punerea în aplicare a dreptului UE și a instrumentelor internaționale enumerate în anexele relevante la acordul de asociere, vizând în special:

Priorități pe termen scurt

- apropierea legislației Republicii Moldova referitoare la audit și contabilitate de instrumentele UE și internaționale, astfel cum sunt enumerate în anexa II la AA;
- realizarea unui schimb de informații prompte, relevante și precise cu privire la situația actuală a legislației existente și la conformitatea acesteia cu dreptul UE, în baza formatului convenit între părți, în vederea punerii în aplicare a dreptului UE conform calendarului convenit;
- identificarea domeniilor în care trebuie să se pună la dispoziție formare, consolidare a capacităților și expertiză;
- simplificarea sistemului de inspectorate și de diverse organisme de inspecție, în vederea creșterii eficienței și a reducerii posibilităților de corupție, cu obiectivele finale de a îmbunătăți mediul de afaceri și de a consolida aplicarea legislației și a standardelor.

Priorități pe termen mediu

- dezvoltarea capacității administrative a instituțiilor de stat ale Republicii Moldova implicate în punerea în aplicare a dreptului societăților comerciale, a contabilității și auditului și a guvernancei corporative;
- inițierea unor dezbateri cu privire la instituirea unui registru al proprietății efective pentru companii.

Ocuparea forței de muncă, politicile sociale și egalitatea de șanse

Părțile vor colabora în vederea îndeplinirii următoarelor obiective:

Priorități pe termen scurt

- asigurarea condițiilor pentru implementarea efectivă a Strategiei privind ocuparea forței de muncă pentru perioada 2017-2020;
- asigurarea aplicării unor condiții de bază care să permită funcționarea eficientă a inspectoratului muncii;
- continuarea promovării dialogului social, inclusiv prin consolidarea capacităților partenerilor sociali.

Priorități pe termen mediu

- continuarea implementării efective a Strategiei privind ocuparea forței de muncă pentru perioada 2017-2020;
- punerea în aplicare a legislației UE în domeniul securității și sănătății în muncă, al dreptului muncii și al condițiilor de muncă, astfel cum se menționează în anexele relevante la acordul de asociere, în special:
  - = consolidarea capacității administrative și de asigurare a respectării legii în domeniul securității și sănătății în muncă și al dreptului muncii, în special consolidarea inspectoratului de muncă și a organismelor judiciare relevante;
  - = consolidarea capacității partenerilor sociali (de exemplu, prin formare privind legislația și standardele UE în materie de securitate și sănătate și privind dreptul muncii);
- dezvoltarea unei abordări strategice a ocupării forței de muncă, vizând crearea de locuri de muncă mai numeroase și mai bune, cu condiții de muncă decente, o mai bună concordanță între competențe și posturile de pe piața muncii și promovarea serviciilor de sprijin activ și de ocupare eficientă a forței de muncă, promovarea unei piețe incluzive a muncii; implementarea programelor naționale pentru muncă decentă convenite între OIM și Republica Moldova;
- consolidarea capacității administrației responsabile cu elaborarea și punerea în aplicare a politicilor sociale și de ocupare a forței de muncă, în special la nivelul serviciilor de ocupare a forței de muncă și al serviciilor sociale.

Protecția consumatorilor

Pentru a pregăti punerea în aplicare a dreptului UE și a instrumentelor internaționale menționate în anexa relevantă la acordul de asociere, părțile vor colabora pentru îndeplinirea următoarelor obiective:

Priorități pe termen scurt

- revizuirea integrală a acquis-ului în materie de protecție a consumatorilor adoptat în Republica Moldova până în prezent, conform acquis-ului UE adoptat recent în acest domeniu (astfel cum se menționează în anexa IV la AA);
- implementarea Planului multianual de dezvoltare instituțională a Agenției pentru Protecția Consumatorilor (APC);
- implementarea Planului multianual de dezvoltare instituțională a Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor (ANSA).

Priorități pe termen mediu

- instituirea și activarea unui sistem național care să permită comunicarea eficientă între părțile interesate de la nivel național cu privire la produsele de consum nealimentare periculoase și la retragerea acestora;
- instituirea și activarea unui sistem de schimb de informații cu privire la produsele de consum alimentare periculoase, pe baza unui model UE de sistem de alertă rapidă pentru alimente și furaje;
- integrarea diferitelor puncte de control al siguranței alimentelor (puncte de control la frontieră, servicii fitosanitare și de sănătate animală și Centrul Național de Verificare și Certificare a Producției Vegetale și Solului) într-un singur sistem informatic de management integrat;
- continuarea dezvoltării și punerii în aplicare a procedurilor de gestionare, analiză și control bazate pe riscuri pentru produsele alimentare și nealimentare;
- evaluarea periodică a Planului multianual de dezvoltare instituțională a APC și, dacă este necesar, revizuirea acestuia;
- evaluarea periodică a Planului multianual de dezvoltare instituțională a ANSA și, dacă este necesar, revizuirea acestuia;
- alinierea în continuare a cadrelor juridice și normative SPS ale Republicii Moldova cu acquis-ul UE;
- consolidarea capacității administrative în ceea ce privește asigurarea protecției consumatorilor în Republica Moldova, în special prin instruirea funcționarilor guvernamentali și a altor reprezentanți ai intereselor consumatorilor cu privire la transpunerea legislației UE și la punerea în aplicare și asigurarea respectării ulterioare a acesteia.

Statistica

Părțile vor colabora pentru a apropia mai mult legislația Republicii Moldova de dreptul UE în domeniul statisticii. Această cooperare va include următoarele activități:

Priorități pe termen scurt

- aprobarea Legii cu privire la statistica oficială, elaborată pe baza Regulamentului (CE) nr. 223/2009 al Parlamentului European și al Consiliului ⁽¹⁾ privind statisticile europene și pe baza legii generice privind statistica oficială pentru țările din Europa de Est, Caucaz și Asia Centrală;
- aprobarea clasificării NUTS conform Regulamentului (CE) nr. 1059/2003 al Parlamentului European și al Consiliului ⁽²⁾, cu modificările și adaptările ulterioare;
- diseminarea rezultatelor finale ale Recensământului Populației și al Locuințelor (RPL) 2014 și îmbunătățirea statisticilor privind populația prin extinderea utilizării surselor de date administrative;
- elaborarea de estimări pentru conturile regionale, urmând metodologia SCN 1993/SEC 1995;
- asigurarea independenței profesionale și instituționale a Biroului Național de Statistică al Republicii Moldova în cadrul implementării viitoarei reforme a administrației publice, prin menținerea statutului său și a poziției sale actuale în cadrul administrației publice.

Priorități pe termen mediu

- asigurarea calculării „indicelui armonizat al prețurilor de consum” (IAPC) în conformitate cu standardele UE;
- implementarea metodologiei SCN 2008/SEC 2010 și recalcularea seriilor de timp pentru principalii indicatori macroeconomici în conformitate cu metodologia aprobată;
- implementarea unui sistem de management al calității în cadrul statisticilor oficiale, în conformitate cu standardele europene.

Fiscalitatea

Părțile își vor consolida cooperarea în vederea îmbunătățirii și dezvoltării sistemului fiscal și a administrației fiscale din Republica Moldova, pe baza standardelor internaționale și ale Uniunii Europene. Aceasta va include pregătiri în vederea apropierei treptate a legislației Republicii Moldova de dreptul UE și de instrumentele internaționale menționate în anexa la acordul de asociere, și în special activități vizând:

Priorități pe termen scurt

- armonizarea Codului fiscal al Republicii Moldova în materie de TVA și accize cu directivele relevante ale UE, în conformitate cu dispozițiile din anexa VI la AA;
- continuarea dezvoltării cooperării cu OCDE și cu administrațiile fiscale ale statelor membre ale UE prin schimbul de noi experiențe și tendințe în domeniul fiscalității.

Priorități pe termen mediu

- îmbunătățirea și simplificarea legislației fiscale;
- adoptarea de măsuri vizând asigurarea impunerii și colectării echitabile și eficiente a impozitelor directe;

⁽¹⁾ Regulamentul (CE) nr. 223/2009 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 martie 2009 privind statisticile europene și de abrogare a Regulamentului (CE, Euratom) nr. 1101/2008 al Parlamentului European și al Consiliului privind transmiterea de date statistice confidențiale Biroului Statistic al Comunităților Europene, a Regulamentului (CE) nr. 322/97 al Consiliului privind statisticile comunitare și a Deciziei 89/382/CEE, Euratom a Consiliului de constituire a Comitetului pentru programele statistice ale Comunităților Europene (JO L 87, 31.3.2009, p. 164).

⁽²⁾ Regulamentul (CE) nr. 1059/2003 al Parlamentului European și al Consiliului din 26 mai 2003 privind instituirea unui nomenclator comun al unităților teritoriale de statistică (NUTS) (JO L 154, 21.6.2003, p. 1).

- apropierea legislației Republicii Moldova în materie de scutiri de TVA și accize de legislația UE, în conformitate cu anexa VI din AA;
- îmbunătățirea cooperării fiscale internaționale în vederea sporirii bunei guvernante în domeniul fiscal, și anume prin aplicarea principiilor transparenței, schimbului de informații și concurenței fiscale echitabile;
- îmbunătățirea capacității administrației fiscale prin consolidarea managementului schimbării, realizarea reformei instituționale și operaționale, contribuirea la procesul de integrare europeană și modernizarea tehnologiilor informaționale;
- îmbunătățirea capacității administrației fiscale în scopul evitării acumulării arieratelor, asigurării colectării eficiente a impozitelor și consolidării combaterii fraudei fiscale și evitării obligațiilor fiscale;
- adoptarea de măsuri de armonizare a politicilor de combatere a fraudei și a contrabandei cu produse supuse accizelor.

Serviciile financiare

Părțile vor colabora pentru a pregăti Republica Moldova în ceea ce privește modernizarea cadrului său de reglementare și de supraveghere financiară, astfel încât să se conformeze standardelor de reglementare convenite la nivel internațional în domeniul serviciilor financiare, utilizând legislația UE și instrumentele internaționale menționate în anexele relevante la acordul de asociere, inclusiv titlul IV (Cooperarea economică și alte tipuri de cooperare sectorială) din acest acord, ca referință pentru elaborarea unui set de norme adecvate Republicii Moldova. Această cooperare va include următoarele acțiuni și va contribui la îndeplinirea următoarelor obiective:

Priorități pe termen scurt

- adoptarea de măsuri care să asigure transparența acționarilor și să garanteze stabilitatea financiară a pieței asigurărilor;
- asigurarea realizării unei investigații riguroase, transparente și imparțiale cu privire la cazurile de fraudă care au afectat sectorul bancar al Republicii Moldova în 2014, în vederea recuperării fondurilor deturnate și a aducerii persoanelor responsabile în fața justiției;
- îmbunătățirea în continuare a cadrului juridic prin punerea la dispoziție a instrumentelor și a măsurilor necesare (de exemplu, creșterea responsabilității acționarilor, impunerea de sancțiuni mai aspre), pentru a combate factorii care au condus la fraudă bancară din 2014 și pentru a preveni tranzacțiile frauduloase similare la toate nivelurile;
- elaborarea și adoptarea progresivă a unui cadru de asigurare a depozitelor, în conformitate cu standardele convenite la nivel internațional;
- adoptarea legii privind organizațiile de credit nebankare, elaborată de Comisia Națională a Pieței Financiare;
- stabilirea de contacte și realizarea unui schimb de informații cu supraveghetorii financiari din UE. În special, UE va acorda autorităților din Republica Moldova sprijinul necesar în vederea încheierii de acorduri privind schimbul de informații și cooperarea în domeniul serviciilor financiare cu autoritățile relevante de reglementare și de supraveghere din UE (de exemplu, Banca Centrală Europeană și autoritățile din statele membre ale UE);
- realizarea unui schimb de informații prompte, relevante și precise cu privire la situația actuală a legislației existente în Republica Moldova;
- identificarea domeniilor în care ar trebui să se pună la dispoziție formare, consolidare a capacităților și expertiză.

Priorități pe termen mediu

- crearea unui nou cadru de reglementare și de supraveghere, care să fie conform standardelor de reglementare convenite la nivel internațional, incluzând o nouă abordare și noi mijloace și instrumente de supraveghere;
- instituirea unui cadru cuprinzător pentru îmbunătățirea guvernantei corporative și a gestionării riscurilor în sectorul bancar și financiar;
- elaborarea unui cadru de supraveghere macroprudențială;

- consolidarea capacității de punere în aplicare a noii legislații în sectorul financiar;
- îmbunătățirea capacității administrative a autorităților de supraveghere, în conformitate cu standardele convenite la nivel internațional;
- elaborarea de acte legislative interne privind prevenirea și combaterea spălării banilor și a finanțării terorismului, în special prin: punerea în aplicare a legislației UE în aceste domenii; consolidarea cooperării cu Grupul de Acțiune Financiară Internațională (GAFI), cu Consiliul Europei, în special cu Comitetul de Experti pentru Evaluarea Măsurilor de Combatere a Spălării Banilor și Finanțării Terorismului (MONEYVAL) al Consiliului Europei, cu orice alte autorități relevante din statele membre ale UE; semnarea de memorandumuri de înțelegere între autoritățile de informații financiare ale Republicii Moldova și statele membre ale UE;
- dezvoltarea cooperării între autoritățile de stat și organizațiile responsabile cu supravegherea punerii în aplicare a legislației naționale de combatere a spălării banilor și a finanțării terorismului.

Politica industrială și antreprenorială

Părțile vor colabora pentru îmbunătățirea mediului de afaceri și de reglementare din Republica Moldova, pentru stimularea investițiilor și a activităților comerciale ale tuturor tipurilor de întreprinderi, acordându-se o atenție deosebită întreprinderilor mici și mijlocii (IMM-uri), inclusiv microîntreprinderilor. Această cooperare va include următoarele activități:

Priorități pe termen scurt

- punerea în aplicare a Strategiei de dezvoltare a sectorului IMM pentru perioada 2012-2020 și a planului de acțiune aferent, în conformitate cu noua lege privind IMM-urile, cu versiunea revizuită a Foii de parcurs privind competitivitatea, specifică acestei țări, precum și cu Strategia națională de atragere a investițiilor și promovare a exporturilor pentru perioada 2016-2020 și cu planul de acțiune aferent;
- dezvoltarea unei politici industriale axate pe dezvoltarea infrastructurii și inovare;
- implementarea efectivă a Programului pentru competitivitatea întreprinderilor și a întreprinderilor mici și mijlocii (COSME), care include inițiative precum Rețeaua întreprinderilor europene (EEN), Erasmus pentru tineri antreprenori, proiecte de cooperare între clustere etc., prin consolidarea capacității părților interesate relevante din cadrul instituțiilor și al sectorului privat din Republica Moldova;
- punerea în aplicare a inițiativelor de consolidare a capacităților de inovare, în conformitate cu noua inițiativă EU4Innovation lansată în cadrul Parteneriatului estic, promovând elaborarea unor măsuri de politică și a unor stimulente pentru sprijinirea întreprinderilor inovatoare.

Priorități pe termen mediu

- implementarea foii de parcurs naționale și a recomandărilor formulate în urma evaluării inițiativei SBA (*Small Business Act*);
- crearea de legături între dezvoltarea IMM-urilor și oportunitățile create de DCFTA, inclusiv prin rețele (de sprijin) de afaceri (cum ar fi Rețeaua întreprinderilor europene) și prin clustere, precum și finalizarea elaborării unei politici speciale pentru clustere în acest context;
- consolidarea rolului asociațiilor de afaceri și de IMM-uri (inclusiv al asociațiilor sectoriale), în vederea îmbunătățirii dialogului public-privat;
- punerea în aplicare a cadrului conceptual, legislativ și operațional de stimulare a dezvoltării producției industriale prin modernizare și inovare ca generator de locuri de muncă, inclusiv prin intermediul clusterelor acolo unde este relevant din punct de vedere economic, în Republica Moldova. În acest sens, dezvoltarea în continuare și punerea în aplicare a noii politici industriale.

Sectorul minier și al materiilor prime

Părțile vor face schimb de informații cu privire la sectorul minier și al materiilor prime, pentru a ajunge la o mai bună înțelegere a direcțiilor și politicilor lor strategice respective. Discuțiile se vor purta prin intermediul subcomitetului specific.

Turismul

Părțile vor colabora în vederea îndeplinirii următoarelor obiective:

Priorități pe termen mediu

- stabilirea de contacte pentru consolidarea dezvoltării unui sector al turismului competitiv și durabil și trasarea etapelor necesare pentru aprofundarea colaborării dintre operatorii din Republica Moldova și UE în domeniul turismului;
- continuarea schimbului de bune practici și a împărtășirii de cunoștințe, formare și educație în domeniul turismului.

Agricultura și dezvoltarea rurală

Pentru a coopera cu privire la apropierea politică și legislativă de politica agricolă comună (PAC) a UE și, în special, pentru a respecta angajamentele temporale cu privire la domeniile specifice stabilite în anexele relevante la acordul de asociere, părțile vor colabora în vederea îndeplinirii următoarelor obiective:

Priorități pe termen scurt

- punerea în aplicare a Legii generale cu privire la principiile subvenționării în agricultură și dezvoltare rurală, îmbunătățind astfel punerea în aplicare a politicilor în acest domeniu;
- dezvoltarea capacităților Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare în ceea ce privește statisticile agricole și analiza economică.

Priorități pe termen mediu

- elaborarea și punerea în aplicare a cadrului politic, juridic și instituțional (inclusiv a cerințelor privind siguranța alimentelor, a politicii în domeniul calității, a standardelor de comercializare și referitoare la agricultura ecologică) în domeniul agriculturii și al dezvoltării rurale;
- elaborarea, promovarea și implementarea de programe sectoriale pentru subsectoare agricole specifice;
- îmbunătățirea competitivității producției agricole și a diversificării activităților economice din zonele rurale;
- elaborarea unui cadastru actualizat și transparent ca bază pentru monitorizarea utilizării terenurilor, precum și facilitarea reformei funciare și a consolidării exploatațiilor agricole, în vederea îmbunătățirii situației structurale a sectorului agroalimentar și a implementării politicilor agricole și de dezvoltare rurală;
- îmbunătățirea utilizării durabile a terenurilor în sectorul agroalimentar;
- îmbunătățirea utilizării durabile a resurselor de apă în sectorul agroalimentar, prin utilizarea de noi tehnologii;
- dezvoltarea capacităților administrațiilor centrale și locale în ceea ce privește politicile de dezvoltare rurală;
- consolidarea capacității Agenției de Plăți în vederea asigurării transparenței, a eficienței și a previzibilității ajutorului de stat plătit;
- reducerea vulnerabilității sectorului agricol în fața pericolelor climatice.

Societatea informațională/economia și societatea digitală

Părțile vor coopera în vederea alinierii mediilor digitale ale țării la piața unică digitală a UE. Acest lucru va crea locuri de muncă, va genera creștere economică și va stimula inovarea în Republica Moldova, ceea ce va aduce beneficii în special tinerilor prin crearea de oportunități de educație și încadrare în muncă, la nivel local sau la distanță, precum și de creare de întreprinderi cu capital inițial scăzut. În special, părțile vor coopera pentru a sprijini Republica Moldova în ceea ce privește punerea în aplicare a acquis-ului UE menționat în anexele relevante la acordul de asociere, având următoarele obiective:

Priorități pe termen scurt

- consolidarea independenței și a capacității administrative a autorității naționale de reglementare a comunicațiilor electronice, pentru a se garanta capacitatea acesteia de a adopta măsuri de reglementare adecvate și de a asigura respectarea deciziilor sale și a tuturor reglementărilor aplicabile, precum și pentru a se promova concurența loială pe piață;
- realizarea de progrese în ceea ce privește implementarea numărului european unic pentru apeluri de urgență 112 în Republica Moldova.

Priorități pe termen mediu

- consolidarea sectorului digital prin schimbul de informații și de experiență cu privire la implementarea pieței unice digitale. Promovarea în Republica Moldova a alinierii la legislația, bunele practici și normele UE, printre altele în ceea ce privește: comerțul electronic; protecția datelor prin reziliența rețelilor; definirea strategiei naționale de securitate cibernetică; consolidarea capacităților CERT naționale; și definirea unui model național pentru implementarea comunicațiilor în bandă largă în zonele rurale;
- creșterea nivelului de securitate cibernetică și de protecție a datelor cu caracter personal în cadrul comunicațiilor electronice, având ca scop asigurarea disponibilității și a integrității serviciilor publice electronice și sporirea încrederii cetățenilor în aceste servicii.

Sănătatea publică

Părțile vor coopera în vederea îndeplinirii următoarelor obiective:

Priorități pe termen scurt

- facilitarea participării active a Republicii Moldova la Programul UE în domeniul sănătății 2014-2020.

Priorități pe termen mediu

- promovarea reformelor în sectorul sănătății și sprijinirea Republicii Moldova în pregătirea punerii în aplicare a acquis-ului UE în domeniul sănătății, astfel cum se menționează în anexele la acordul de asociere, în special în ceea ce privește legislația în domeniul controlului tutunului, al calității și siguranței substanțelor de origine umană (sânge, țesuturi, organe și celule) și al amenințărilor la adresa sănătății, respectând, de asemenea, obligațiile internaționale asumate de Republica Moldova în temeiul Convenției-cadru pentru controlul tutunului și în temeiul Regulamentului sanitar internațional;
- îmbunătățirea pregătirii, a formării, a supravegherii epidemiologice și a controlului bolilor transmisibile, printre altele prin: (1) participarea Republicii Moldova la Programul mediteranean de instruire în epidemiologia de intervenție (MediPIET); (2) cooperarea cu Centrul European de Prevenire și Control al Bolilor; (3) asigurarea responsabilității și sustenabilității la nivel de țară a programelor naționale de prevenire și control al HIV, al tuberculozei și al hepatitei; (4) consolidarea programelor de imunizare;
- asigurarea aderării la Protocolul pentru eliminarea comerțului ilicit cu produse din tutun, urmată de punerea sa în aplicare;
- consolidarea acțiunilor naționale multisectoriale de combatere a rezistenței la antimicrobiene, printre altele prin consolidarea supravegherii, a utilizării prudente a antimicrobienei și a controlului infecțiilor în mediile de asistență medicală.

*Planificarea urbană și construcțiile*Priorități pe termen mediu

- implementarea Codului urbanismului și construcțiilor pentru perioada 2017-2020, prin elaborarea și adoptarea legislației secundare (proiecte de lege și hotărâri ale guvernului) în conformitate cu Strategia „Moldova 2020”;
- adoptarea de măsuri pentru realizarea planurilor de amenajare a teritoriului la nivel național, regional și de raion, precum și a planurilor generale și a planurilor de dezvoltare municipale, în vederea promovării unei politici integrate de dezvoltare regională.

Dezvoltarea regională

Părțile vor coopera în cadrul politicilor de dezvoltare regională și al dialogului UE-Republica Moldova privind politica regională, pentru a susține eforturile Republicii Moldova de a îndeplini următoarele obiective:

Priorități pe termen scurt

- consolidarea în continuare a participării Republicii Moldova la Strategia Uniunii Europene pentru regiunea Dunării, pentru a beneficia de schimbul de experiență și de bune practici cu regiunile participante din statele membre ale UE;
- îmbunătățirea mecanismelor instituționale și consolidarea capacității adecvate la nivel național/regional/local pentru a participa în cadrul tuturor programelor de cooperare transfrontalieră (CTF);

- începerea participării la programele de cooperare transfrontalieră 2014-2020 în cadrul IEV (Programul operațional comun România-Republica Moldova și Programul operațional comun pentru Marea Neagră), precum și la programul transnațional pentru regiunea Dunării. Continuarea punerii în aplicare a Programului de cooperare teritorială Republica Moldova-Ucraina în cadrul Parteneriatului estic.

Priorități pe termen mediu

- implementarea Strategiei de dezvoltare regională pentru perioada 2016-2020 a Republicii Moldova, în conformitate cu programul „Moldova 2020”, pe întreg teritoriul țării, în vederea susținerii unei creșteri economice mai echilibrate a țării în ansamblu;
- ca parte a obiectivului de asigurare a creșterii economice durabile în regiuni, consacrat în Strategia de dezvoltare regională a Republicii Moldova, promovarea în mod special a specializării și a inovării economice regionale, a antreprenoriatului și a îmbunătățirii potențialului de dezvoltare economică competitivă a centrelor urbane, precum și promovarea conceptului de specializare inteligentă pentru elaborarea strategiilor de cercetare și inovare;
- consolidarea capacităților instituționale și operaționale ale instituțiilor naționale, regionale și locale din domeniul dezvoltării regionale, inclusiv prin activități de realizare a unui sistem eficace de guvernare pe mai multe niveluri și a unei repartizări clare a responsabilităților;
- sporirea implicării părților interesate de la nivel regional și local și consolidarea parteneriatului dintre toate părțile implicate în dezvoltarea regională;
- consolidarea participării la Strategia UE pentru regiunea Dunării, pentru a permite Republicii Moldova să beneficieze de schimbul de experiență și de bune practici cu regiunile participante din statele membre ale UE pe o varietate de teme, inclusiv pe temele vizate de acordul de asociere.

Pescuitul și politica maritimă

Părțile vor colabora în vederea îndeplinirii următoarelor obiective:

Priorități pe termen scurt

- promovarea unei abordări integrate a afacerilor maritime, prin desemnarea unui punct național de contact, și participarea la inițiativele UE la nivel de bazin maritim în vederea identificării domeniilor de interes comun pentru cooperarea și dezvoltarea de proiecte în regiunea Mării Negre.

Priorități pe termen mediu

- intensificarea cooperării și a acțiunilor întreprinse în sensul pescuitului durabil în Marea Neagră, în contextul cadrelor bilaterale și multilaterale, în conformitate cu Declarația tuturor statelor riverane, semnată la București în 2016, și pe baza unei abordări ecosistemice a gestionării pescuitului;
- sporirea cooperării administrative, științifice și tehnice cu scopul de a îmbunătăți monitorizarea și controlul activităților de pescuit și comerț cu produse pescărești, precum și trasabilitatea acestora, în vederea combaterii eficace a pescuitului ilegal, nedecarat și nereglementat (pescuit INN).

2.7. Conectivitatea, eficiența energetică, acțiunile climatice, mediul și protecția civilă

Energia

Părțile vor colabora în vederea îmbunătățirii securității energetice printr-o mai mare diversificare, precum și prin sporirea eficienței energetice și a utilizării energiei din surse regenerabile. Obiectivul comun rămâne crearea unei piețe competitive și transparente a energiei în Republica Moldova și integrarea deplină a acesteia în piața energiei din UE.

Priorități pe termen scurt

- consolidarea independenței ANRE, inclusiv prin depolitizarea procedurilor de numire și de destituire a directorilor, precum și prin stabilirea unui buget autonom. În acest scop, Republica Moldova va adopta o nouă lege a energiei într-un mod transparent și favorabil incluziunii și va pune în aplicare toate recomandările formulate în urma verificării ANRE de către Secretariatul Comunității Energetice;

- continuarea efectuării de demersuri în direcția integrării pieței energiei din Republica Moldova cu cea din UE;
- punerea în aplicare a noii legi privind energia electrică („cel de al treilea pachet privind energia”), prin întreprinderea acțiunilor necesare prevăzute de lege și prin adoptarea legislației secundare necesare;
- punerea în aplicare integrală a angajamentelor și acordurilor Republicii Moldova, inclusiv a celor stabilite ca obiective ale programelor financiare ale FMI, cum ar fi recuperarea integrală a devierilor tarifare anterioare, ca urmare a recomandărilor formulate de secretariatul Comunității Energetice;
- punerea în aplicare a noii legi privind gazele naturale („cel de al treilea pachet privind energia”);
- în conformitate cu recomandările FMI, continuarea eforturilor în direcția eliminării datoriilor acumulate în cadrul sectorului energetic;
- adoptarea de măsuri în direcția unei mai mari deschideri a pieței gazelor naturale;
- finalizarea separării juridice și pregătirea separării depline a Moldovatransgaz, luând în considerare decizia Consiliului ministerial al Comunității Energetice privind calendarul separării în sectorul gazelor naturale;
- implementarea foii de parcurs pentru îmbunătățirea interconexiunilor de gaze naturale și energie electrică între Republica Moldova și România. Existența unor condiții de concurență echitabile în ceea ce privește norme de bază echivalente cu privire la accesul pe piață, infrastructură și deschidere, precum și a unor standarde de mediu și de siguranță compatibile va facilita comerțul substanțial cu energie electrică și gaze între UE și Republica Moldova în viitor;
- finalizarea restructurării societății Termoelectrica;
- îmbunătățirea și garantarea transparenței în cadrul licitațiilor și al contractelor de furnizare a energiei electrice;
- pe baza legii privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile, elaborarea schemelor de sprijin, a normelor administrative și a măsurilor de altă natură necesare pentru stimularea utilizării în mai mare măsură a surselor regenerabile de energie;
- elaborarea și implementarea unui plan de acțiune privind rezervele strategice de petrol, în conformitate cu obligația asumată în cadrul Comunității Energetice;
- alinierea legii cu privire la eficiența energetică a clădirilor și instituirea unor mecanisme de sprijin adecvate și transparente pentru măsurile de eficientizare energetică atât a clădirilor publice, cât și a gospodăriilor;
- identificarea și punerea în aplicare a unor măsuri de creștere a concurenței pe piețele energiei electrice și gazelor naturale, precum și de sporire a diversificării surselor de energie, asigurând în același timp nediscriminarea operatorilor;
- adoptarea de măsuri în vederea respectării regulamentului (regulamentelor) privind securitatea aprovizionării.

Priorități pe termen mediu

- adoptarea de măsuri suplimentare în vederea reducerii pierderilor de transport și de distribuție în rețelele de energie electrică, de gaze naturale și de termoficare;
- adoptarea și implementarea unui plan de acțiune pentru creșterea ponderii surselor regenerabile de energie din totalul consumului brut de energie la 17 % până în 2020;
- adoptarea unei noi legi cu privire la eficiența energetică, în conformitate cu Directiva 2012/27/UE, și continuarea extinderii la noi produse a etichetării cu privire la consumul de energie și de alte resurse;
- dezvoltarea în continuare a concurenței pe piețele energiei electrice și gazelor naturale, în vederea atingerii gradului necesar de lichiditate care să permită dezvoltarea de piețe concurențiale organizate;
- pe baza evaluării periodice a condițiilor de piață, identificarea măsurilor și a acțiunilor care trebuie întreprinse în vederea tranziției treptate către mecanisme de stabilire a prețurilor bazate pe piață (concurențiale);
- îmbunătățirea metodologiei de stabilire a tarifelor pentru a asigura transparența și recuperarea costurilor în conformitate cu recomandările FMI și ale Comunității Energetice;
- realizarea separării depline a societăților Moldovagaz și Moldovatransgaz și adoptarea de noi tarife de intrare și ieșire în sectorul gazelor naturale;

- identificarea și implementarea unor măsuri de consolidare a sprijinului social și de protecție a consumatorilor vulnerabili;
- finalizarea interconexiunilor energetice cu România (și/sau Ucraina) și adoptarea de măsuri în direcția integrării piețelor regionale. Existența unor condiții de concurență echitabile în ceea ce privește norme de bază echivalente cu privire la accesul pe piață, infrastructură și deschidere, precum și a unor standarde de mediu și de siguranță compatibile va facilita comerțul substanțial cu energie electrică și gaze între UE și Republica Moldova în viitor;
- inițierea unui schimb de date online privind radiațiile din mediul înconjurător prin facilitarea aderării Republicii Moldova la Platforma europeană de schimb de date radiologice (Eurdep);
- actualizarea Strategiei energetice 2030 în conformitate cu noua apropiere legislativă și rezultatele în domeniul interconexiunilor.

Transporturile

Părțile vor colabora pentru a asigura punerea în aplicare în continuare a legislației UE menționate în anexele la acordul de asociere și pentru a sprijini Republica Moldova în acest sens. Această cooperare va include următoarele activități:

Priorități pe termen scurt

- punerea în aplicare a programului de reformă și de restructurare a sectorului feroviar;
- accelerarea eforturilor de punere în aplicare a legislației UE în domeniul aviației, pentru a se valorifica pe deplin Acordul privind spațiul aerian comun încheiat între UE și Republica Moldova;
- asigurarea concurenței libere și echitabile în sectorul aviației, în special prin includerea în concesiunea aeroportului din Chișinău a unor clauze privind accesul nediscriminatoriu la aeroport, și restabilirea concurenței efective în sectorul serviciilor de handling la sol.

Priorități pe termen mediu

- implementarea Strategiei cuprinzătoare de transport și logistică pentru perioada 2013-2022;
- consolidarea Fondului rutier, asigurându-se totodată o finanțare stabilă pentru implementarea contractelor de întreținere bazate pe performanță (CIBP);
- realizarea reformelor necesare pentru eliminarea cât mai rapidă cu putință a Republicii Moldova de pe lista neagră a Memorandumului de înțelegere de la Paris;
- dezvoltarea infrastructurii, în special prin pregătirea și implementarea de proiecte suplimentare pentru dezvoltarea rețelei centrale TEN-T extinse, astfel cum s-a convenit în cadrul reuniunii ministeriale organizate în 2016 la Rotterdam, cu ocazia zilelor TEN-T;
- luarea în considerare de către statele membre ale UE a posibilității de a deschide treptat piața transporturilor rutiere, pe baza progreselor realizate de Republica Moldova în transpunerea acquis-ului UE relevant.

Mediul

Părțile vor colabora pentru a pregăti punerea în aplicare a legislației UE și a standardelor internaționale, vizând în special următoarele obiective:

Priorități pe termen scurt

- asigurarea continuării reformelor administrative ale instituțiilor de mediu și constituirea unei capacități administrative adecvate pentru punerea în aplicare a capitolului de mediu din acordul de asociere;
- realizarea de progrese în ceea ce privește apropierea de acquis-ul de mediu, prin adoptarea cadrului juridic principal în acest sector, și anume a legilor privind protecția aerului, substanțele chimice și emisiile industriale (prevenirea și controlul integrat al poluării);
- punerea în aplicare a legilor privind evaluarea strategică de mediu și privind gestionarea deșeurilor;
- elaborarea și adoptarea de mecanisme de implementare pentru aplicarea evaluării impactului asupra mediului (EIA) și a evaluării strategice de mediu (SEA), cu scopul de a integra mediul ca aspect transversal în celelalte domenii principale de politică;

- elaborarea și adoptarea strategiilor, programelor și planurilor naționale privind protecția aerului, gestionarea substanțelor chimice și gospodărirea apelor.

Priorități pe termen mediu

- adoptarea legislației necesare de punere în aplicare în diverse subsectoare ale mediului, în special în ceea ce privește calitatea apei și gospodărirea apelor, gestionarea deșeurilor, gestionarea substanțelor chimice, protejarea naturii, calitatea aerului și poluarea industrială, în vederea îndeplinirii obligațiilor descrise în acordul de asociere;
- amplificarea dezvoltării economiei verzi în Republica Moldova;
- asigurarea continuității în implementarea Strategiei de mediu pentru perioada 2014-2023 și a strategiilor naționale de alimentare cu apă și sanitație, de gestionare a deșeurilor și de conservare a biodiversității;
- revizuirea legislației privind gestionarea deșeurilor, pentru a examina posibilitatea consolidării dispozițiilor în materie de mediu.

Ațiunile climatice

Părțile vor colabora pentru a consolida dialogul și cooperarea în domeniul schimbărilor climatice, vizând următoarele obiective:

Priorități pe termen scurt

- continuarea elaborării foii de parcurs pentru punerea în aplicare a contribuției stabilite la nivel național.

Priorități pe termen mediu

- inițierea punerii în aplicare a Acordului de la Paris privind schimbările climatice;
- asigurarea implementării Strategiei de adaptare la schimbările climatice și a planului de acțiune aferent pentru perioada până în 2020;
- inițierea implementării Strategiei de dezvoltare cu emisii reduse până în anul 2030, în ceea ce privește contribuția preconizată stabilită la nivel național (CPSN) a țării;
- îmbunătățirea coordonării interinstituționale și intersectoriale și integrarea adaptării la schimbările climatice și a atenuării acestora în politicile și planurile de la toate nivelurile;
- apropierea într-o mai mare măsură a legislației din Republica Moldova de actele legislative ale UE și de instrumentele internaționale aplicabile, astfel cum se prevede în acordul de asociere, în conformitate cu anexa XII la acesta;
- consolidarea cadrului de transparență pentru acțiunile climatice în Republica Moldova, în special printr-un sistem național solid de monitorizare și raportare a politicilor și măsurilor climatice și a emisiilor de gaze cu efect de seră, bazat pe modelul UE.

Protecția civilă

Părțile vor colabora în vederea îndeplinirii următoarelor obiective:

Priorități pe termen scurt

- elaborarea unor mecanisme pentru consolidarea cooperării bilaterale în domeniul protecției civile, cu scopul de a apropia mai mult Republica Moldova de mecanismul de protecție civilă al Uniunii;
- promovarea adoptării și a implementării orientărilor UE privind sprijinul țării-gazdă;
- inițierea unui dialog privind aspectele de politici în materie de prevenire, pregătire și răspuns în caz de dezastre, prin realizarea unui schimb de bune practici, prin organizarea de sesiuni de formare, exerciții, vizite de studiu și ateliere comune și prin sintetizarea lecțiilor învățate în cadrul exercițiilor și operațiunilor reale în situații de urgență;

- dezvoltarea în continuare a activităților de prevenire, prin educarea, instruirea și informarea populației generale, în special a tinerilor, cu privire la riscurile majore.

Priorități pe termen mediu

- asigurarea comunicării efective 24/7, inclusiv a schimbului de alerte timpurii și de informații privind situațiile de urgență la scară largă care afectează UE și Republica Moldova, precum și țările terțe în care oricare dintre părți este implicată în răspunsul în caz de dezastre;
- facilitarea asistenței reciproce în caz de urgențe majore, în special prin intermediul mecanismului de protecție civilă al Uniunii, în funcție de necesități și sub rezerva disponibilității de resurse suficiente;
- realizarea de progrese în ceea ce privește elaborarea unei evaluări și cartografieri a riscurilor de dezastre la nivel de țară, sprijinirea elaborării Atlasului Electronic Regional al Riscurilor (AERR) și asigurarea utilizării sale efective la nivel național;
- îmbunătățirea bazei de cunoștințe privind riscurile de dezastre și pierderile economice, prin consolidarea cooperării în ceea ce privește accesibilitatea și comparabilitatea datelor;
- îmbunătățirea politicilor de prevenire, în conformitate cu dispozițiile acquis-ului și bunele practici ale UE, pentru accidentele industriale majore care implică materiale periculoase;
- îmbunătățirea cooperării care să conducă la un sistem mai rezilient de protecție civilă și de gestionare a riscurilor de dezastre în Republica Moldova, bazat pe bunele practici ale UE și o cooperare mai strânsă cu mecanismul de protecție civilă al UE.

2.8. Mobilitate și contacte interpersonale

Educația, formarea și tineretul

Părțile vor colabora în direcția reformării și a modernizării generale a educației, astfel încât aceasta să răspundă necesităților tinerilor și ale țării, să fie echitabilă față de elevii și studenții din toate mediile sociale și geografice, să devină eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor și să inspire încredere societății prin buna calitate a resurselor umane și a rezultatelor obținute, a sistemelor de formare și a celor pentru tineret din Republica Moldova. Această cooperare va include următoarele activități:

Priorități pe termen scurt

- finalizarea adoptării tuturor reglementărilor interne pentru a permite punerea în aplicare deplină a noului cod al educației la toate nivelurile de educație;
- sporirea capacității administrative a Ministerului Educației și a organismelor subordonate acestuia;
- instituirea unui sistem de indicatori de realizare care să reflecte relevanța rezultatelor obținute de sistemul de învățământ;
- sporirea calității formării inițiale a profesorilor, a calității procedurilor de recrutare și a atractivității locurilor de muncă în sectorul educației, inclusiv prin nivelul remunerației;
- promovarea cooperării sistemice între sistemul de învățământ și sectorul privat, pentru a stabili o corelație cu nevoile pieței muncii;
- continuarea și finanțarea în mod adecvat a reformei VET, pentru a se alinia la obiectivele Strategiei de dezvoltare și ale Planului de acțiune privind VET (2013-2020) și pentru a satisface nevoile pieței forței de muncă;
- adoptarea unui cadru juridic pentru comitetele sectoriale;
- realizarea de activități comune și de schimburi care să promoveze în continuare integrarea Republicii Moldova în Spațiul european al învățământului superior, în contextul participării sale la procesul Bologna;
- promovarea cooperării academice, a consolidării capacităților și a mobilității studenților și a personalului prin intermediul programului Erasmus+, precum și a mobilității și formării cercetătorilor prin intermediul acțiunilor Marie Skłodowska-Curie;
- operaționalizarea deplină a titlului VII din Codul educației (Învățarea pe tot parcursul vieții), în cooperare cu Ministerul Muncii;

- încurajarea implicării părților interesate relevante în toate formele de învățare pe tot parcursul vieții destinate dezvoltării profesionale continue, pentru ca acestea să răspundă într-o mai mare măsură nevoilor de pe piața forței de muncă;
- implementarea Strategiei naționale de dezvoltare a sectorului de tineret;
- îmbunătățirea schimburilor și a cooperării în domeniul educației non-formale a tineretului și a lucrătorilor de tineret, ca mijloc de promovare a dialogului intercultural și de susținere a societății civile, inclusiv prin intermediul programelor UE în domeniul tineretului.

Priorități pe termen mediu

- asigurarea participării constante la testele PISA;
- continuarea reformelor în învățământul de bază, pentru a consolida calitatea formării profesorilor, a moderniza programele de studiu și a progresa către o utilizare la scară mai largă a evaluării performanțelor;
- reducerea ratelor de părăsire timpurie a școlii;
- conectarea educației cu cercetarea și inovarea, precum și cu mediul economic și social;
- depunerea de eforturi în direcția modernizării instituțiilor de învățământ superior de stat, în special în vederea raționalizării rețelei, pentru a le face mai atractive și mai competitive, inclusiv printr-o mai mare transparență în gestionarea recrutărilor de personal;
- realizarea de evaluări externe și acreditarea tuturor programelor pentru toate cele trei cicluri (licență, masterat, doctorat) și a tuturor instituțiilor de învățământ superior;
- realizarea de evaluări externe și acreditarea furnizorilor de educație pentru adulți;
- intensificarea învățării pe tot parcursul vieții;
- implementarea și susținerea unei abordări strategice în ceea ce privește VET în vederea alinierii sistemului VET al Republicii Moldova la modernizarea structurilor VET ale UE, conform obiectivelor Procesului Copenhaga și instrumentelor acestuia;
- continuarea consolidării sistemului VET prin implementarea deplină a Planului de acțiune al Strategiei de dezvoltare VET (2013-2020).

Cercetarea și inovarea

Părțile vor colabora în vederea îndeplinirii următoarelor obiective:

Priorități pe termen scurt

- adoptarea de noi modificări ale legislației în domeniul cercetării, pe baza recenteii evaluări a sistemului de cercetare din Republica Moldova efectuate prin intermediul mecanismului de sprijin al politicilor și în concordanță cu noul Cod al educației;
- crearea de noi structuri care să îndeplinească rolul de coordonare a cercetării și inovării la nivel guvernamental.

Priorități pe termen mediu

- facilitarea integrării Republicii Moldova în Spațiul european de cercetare (SEC);
- intensificarea participării Republicii Moldova la Programul Orizont 2020;
- realizarea de progrese în implementarea Strategiei de cercetare-dezvoltare până în 2020, a Planului de acțiune și Strategiei inovaționale pentru perioada 2013-2020 („Inovații pentru competitivitate”), precum și a recomandărilor formulate în urma evaluării *inter pares* efectuate prin mecanismul de sprijin al politicilor din cadrul Programului Orizont 2020;

- consolidarea resurselor umane, materiale și instituționale, în vederea îmbunătățirii capacităților de cercetare și inovare;
- integrarea Agendei politicii privind știința deschisă.

Cultura, politica audiovizuală și mass-media

Cultura

Părțile vor colabora în vederea îndeplinirii următoarelor obiective:

Priorități pe termen scurt

- promovarea punerii în aplicare a Convenției UNESCO din 2005 asupra protecției și promovării diversității expresiilor culturale;
- promovarea participării operatorilor din domeniul cultural și audiovizual din Republica Moldova la programele UE, în special la Europa creativă.

Priorități pe termen mediu

- cooperarea cu privire la elaborarea unei politici culturale favorabile incluziunii în Republica Moldova și la conservarea și promovarea patrimoniului cultural și natural;
- consolidarea capacităților de dezvoltare a antreprenoriatului cultural în sectoarele culturale și creative (inclusiv patrimoniul cultural) și a capacităților de prestare de servicii culturale.

Politica audiovizuală și mass-media

Părțile vor colabora pentru a pregăti punerea în aplicare a dreptului UE menționat în anexele la acordul de asociere. Această cooperare va include sprijinirea Republicii Moldova în vederea îndeplinirii următoarelor obiective:

Priorități pe termen scurt

- consolidarea capacităților și a independenței autorităților/organismelor de reglementare în domeniul mass-mediei și, în special, desfășurarea de acțiuni în sensul realizării independenței depline a Consiliului Coordonator al Audiovizualului;
- modificarea legislației pentru a garanta alocarea asistenței financiare publice pentru mass-media conform unor criterii stricte și obiective, aplicabile în mod egal tuturor mijloacelor de comunicare în masă și organismelor de radiodifuziune publice;
- explorarea împreună cu Comisia Europeană a posibilităților de participare la anumite programe și activități ale agențiilor UE care se axează asupra țărilor PEV;
- elaborarea unei noi legi a publicității, în conformitate cu noul cod al audiovizualului care urmează a fi adoptat și cu standardele europene, în vederea realizării unei concurențe efective în acest sector.

Priorități pe termen mediu

- abordarea concentrării drepturilor de proprietate din mass-media în conformitate cu bunele practici ale UE;
- acțiuni în sensul adoptării de acte legislative în domeniul audiovizual în conformitate cu standardele europene. Realizarea unui schimb de opinii cu privire la politica audiovizuală și standardele internaționale aplicabile. Cooperarea în combaterea rasismului și a xenofobiei în domeniul audiovizual și al mass-mediei.

Participarea la agențiile și programele UE

Priorități pe termen mediu

Revizuirea punerii în aplicare a Protocolului privind participarea la programele UE, pe baza participării efective a Republicii Moldova la programe specifice ale UE.

2.9. Comunicarea cu publicul și vizibilitatea

Priorități pe termen scurt

- asigurarea unor comunicări bine documentate cu privire la oportunitățile și implicațiile Acordului de asociere UE-Republica Moldova, cu accent pe DCFTA.

Asigurarea vizibilității corespunzătoare a tuturor proiectelor și programelor UE, precum și a vizibilității impactului acestora, prin colaborarea strânsă cu organele mass-media, societatea civilă și comunitatea de afaceri la nivel local, regional și național.
